

Domoljub

D Ljubljani, 2. junija 1937

Leto 50 • Štev. 22

Kresovi so zagoreli

Slovenski narod se je te dni na vso moč potrudil, da čim dostojeje proslavi dvajsetletnico majniške deklaracije, ki je neizpodbiten zgodovinski dokaz borbe teptanega naroda za svobodo.

Podelzelska naša društva in druge naše organizacije so v soboto 29. maja poskrbelo, da so po vsej slovenski zemlji zažareli kresovi. V nedeljo 30. maja 1937 pa skoraj ni bilo fare, kjer bi se ne vršila primerna slovenska svečanost.

Zelo lepo je proslavila dvajsetletni jubilej majniške deklaracije slovenska prestolna Ljubljana, ki je bogato okrasila vse svoje ulice z narodnimi in državnimi trobojnicami. V soboto v mraku je bila ob dr. Krekovem grobu na ljubljanskem Sv. Križu kratka slovenska svečanost, pri kateri je gorenje trobarvni egenj v posebni posodi (žari). Minister dr. Korošec je ob žari prizgal plamenico, ki so jo polem fantje v tenu poneseli na Ljubljanski grad, kjer so s to beklo zažgali velikanski kres. Rakete so švignile v zrak in nato so zažareli kresovi po vsej Sloveniji.

V nedeljo 31. maja 1937 so na prostoru tam od frančiškanske cerkve, mimo hotela Uniona in še za njim pričakovalo nepregledne mnogice svojega voditelja dr. Korošca. Izredno veliko je bilo moških in ženskih narodnih

noš, ki so obsule došlega neustrašnega bortelja za načela majniške deklaracije s cvetjem in zelenjem, pa tudi druge naše mladine.

Pohod ministra dr. Korošča v spremstvu bana dr. Natlačena in ljubljanskega župana dr. Adlešiča od trimostovja do Uniona je bilo pravo zmagoslavlje.

V nabiči polni veliki unionski dvorani so se vrstile nato deklamacije, petje in govora dr. Korošča in Cilke Krekove, ki ju priobčujemo na drugem mestu. Z veliko hvaležnostjo so se zborovalci spominjali in slavili zlasti nadškofa dr. Ant. Bon. Jegliča, ki je prvi brez ozira na levo in desno podpisal majsko deklaracijo in se v tistih nevernih dneh boril odločno zanje, kakor le on zna.

Liberalna gospoda s socialisti in komunisti vred je tako v Ljubljani kakor tudi tu pa tam na deželi, že ne naravnost nasprotivala jubileju majniške deklaracije, pa vsaj bojkotirala prireditev v svoji strankarski zgrisenosti in onemoglosti. To je proslavi samo koristilo in jo pocenitio, da je bila res nadvse lepa, prava domača slovenska prireditve.

Večina našega liberalnega in socialističnega svobodnjakarstva se je ob 20 letnici majniške deklaracije s svojim ponašanjem in pisanjem po svoji prosti volji izklučila iz slovenskih vrst tudi za čase, ki pridejo.

Kako je bilo pred 20 leti

Govor dr. Antona Korošča na proslavi 20 letnice majnske deklaracije v Ljubljani.

Bratje in sestre! Preko vse slovenske zemlje so zagoreli snoči kresovi. Kadar pa naš narod kresove zažiga, daje duška svojemu notranjemu ogaju, ki v njem plamti Zagoreli so kresovi ob praznovanju 20 letnice onega dogodka, ki je dal v Avstriji signal za odkriti boj za politično samostojnost našega naroda in s katerga so izhajali potem vsi dogodki, pri tem grobu: levata capita, appropinquant enim redemptio vestra. Dvignite glave, kajti približuje se vaše odrešenje.

Kakor prešine včasih nenadoma blisk temu, tako se dogodi kdaj v zgodovini naroda, da mu postane rezultat dolgotrajnega razvoja in boja nenadoma jesen. Nam je postal jasno, da smo stopili v odločilno fazo borbe za našo osvobodenje, ko so bili Nemci leta 1916 na vrhuncu svoje moći in so začeli javno razpravljati najmerodajnejši činitelj o svojih povojnih protislavenskih načrtih, ki so bili znani pod imenom »Belange« (zahteve).

Večina vas počna zgodovino majniške deklaracije. Saj ste doživeli sami oni veliki narodni plebiscit, ko je šla ideja majniške deklaracije kot zvok fanfar preko vse naše zemlje. Bili ste priča onega silnega gibanja, ki je zajelo vso slovensko zemljo, prav tako pa

tudi ostale jugoslovanske zemlje: Hrvatsko in Slavonijo, Dalmacijo, Bosno in Hercegovino in Voivodino.

Mnogo vas se spominja onih neštetih narodnih taborov, ki so se prirejali po vsej Sloveniji. Zlasti veličastna je bila manifestacija v Ljubljani ob prilikah, ko so izročile slovenske žene nad 200.000 podpisov za deklaracijo v moje roke. Izbrisalo pa se tudi že ni iz spomina oso strupeno bruhanje sovrašiva naših narodnih sovražnikov, ki se je pojavilo proti načemu gibanju, z vsemi persekcijami in preganjanjem, ki je sledilo.

Zato mislim, da bi mi ne bilo treba govoriti o zgodovini deklaracije, njenem postanku in njenem razvoju.

Smatram pa za svojo dolžnost, da ob tej priliki in s tega meseca Izredcem v imenu naših, v imenu vsega slovenskega naroda, najgloblje zahvalo onim borcem, ki so največ pripomogli, da je šla ideja majniške deklaracije v kri in meso našega naroda, da je postal njegova last.

Mislim tu pred vsem na našega sivolesega nadpastirja dr. Antona Bonaventuro Jegliča.

Ta edinstveni mož je z njemu lastno dalvodnostjo prvi spoznal, da bo mogoče doseči

Dr. Anton Korošec govori na proslavi 20 letnice majnske deklaracije v Ljubljani.

uspeh le, ako bodo prizadevanja parlamentarno delegacije imela trdno oporo v domovini. Zato se je obrnil meseca avgusta leta 1917 na vse politične stranke s pozivom, da bi s primerno izjavo iz domovine podprli boj svojih poslancev za narodne pravice. To izjavo, ki je dobila pozneje naziv ljubljanska deklaracija, je prvi podpisal knezoškoj sam. Da je ideja majniške deklaracije našla tako močan odjem v zadnji gorski vasiči, da je res narod brez cepanja stopil pod deklaracijsko zastavo, to veliko delo je bilo v prvi vrsti zasluga našega sivolesega nadpastirja. Slovensko ljudstvo se je ravno radi tega škofovega koraka zavedlo ugodne važnosti teh zgodovinskih časov.

Da pa se je širila deklaracijska misel z veliko silo po jugu, gre pred vsem zasluga nadškofa dr. Bauerja in škofa dr. Mahniča. V Bosni in Hercegovini pa so populizirali deklaracijo zlasti frančiškan.

Za večne čase pa je zvezano z majniško deklaracijo ime nepoznahnega dr. Janeza Ev. Kreka.

Ni potreben in ni časa, da bi razgrinjal pred vami sliko dr. Kreka, tega izrednega človeka, ki je predstavljal utelešenje jugoslovanske misli. Ni potreben, da bi vam s tega mesta risal sliko tega najzgorovnejšega in najbolj prežetega tolmača jugoslovanske ideologije. On je bil, ki je najgloblje domelj zgodovinsko usodnost balkanske in svetovne vojne za osvobojenje vseh Jugoslovanov.

Ko so bili leta 1916 Nemci na vrhuncu svoje moči in snovali svoje protislavenske načrte, takrat, ko je bil pogled v bodočnost črn in obopen skoraj da ne breznašen. Takrat dr. Krek ni klonil. Z njim in z nekaterimi prijatelji smo začeli misljiti na protipoteze. Zlasti pa je stopil v stik in gojil dr. Krek zvezne z bratiskim češkim narodom, s katerim smo se pozneje, ko se je zopet otvoril parlament na Dunaju, horigli skupaj ramo ob rameni. Tako se je rodila

deklaracija in tako je začela nastajati skupna fronta slovanskih narodov v Avstriji!

Razumljivo je, kako strašno je pretresla dne 9. oktobra leta 1917 Slovence žalostna vest, da je prejšnji večer umrl dr. Krek. Njegova smrt je odijeknila katastrofalno. Ali človek obreča. Bog obrne. Sam njegov pogreb je postal največja manifestacija jugoslovanske misli. Od njegove smrti sem se šel po vsem jugu sedeti, ki so bile spregovorjene ob njegovem odprtih grobu: Dvignite glave, kajti približuje se vaše odrešenje.

Odkritje spominske plošče 18. marca 1918 v Št. Janžu na Dolenjskem, kjer je veliki Krek izdihnil svojo dušo, je bilo zoper povod režimative manifestacije za svobodo vseh Slovanov.

Ko se spominjam teb velikih borcev za naše osvobojenje, se v globokem spoštovanju in hvaljenosti spominjam tudi vseh brezheitsvih znakov in neznanih janskov-borcev, ki so doprinesli žrtve za našo svobodo. Ob tej priliki pa se moramo spomniti tudi naših zaveznikov britanskega češkega naroda, s katerimi nas je družil enak narodnostni ideal in s katerimi smo se skozi vso to dobo, ravn ob ramiborili.

Dvajset let, dragi Slovenci in Slovenke, je ta, ki je toliko odmakujen od neosprednih dogodkov, da moremo objektivno gledati nazaj na ta dogajanja. In če pogledamo s te zgodovinske perspektive, moramo reči, da majniška deklaracija, s kateri je dobilo osvobodilno gibanje svojo zunanjeno formo, ni samo eden najvažnejših političnih dokumentov v zgodovini Slovancev. Ne, njen pomen je mnogo večji. Ona je sprožila v zvezni sličnimi izjavami ostalih avstrijskih Slovanov sil, ki imajo neposredno velik delež na našem osvobojenju in zedinjenju.

Res je, da so se centralne države zrušile pod pritiskom zavezniškega objema, v katerem je brezprimerno junastvo Srbov igralo veliko in odločilno vlogo. Ali tudi to je zgodovinsko dejstvo, da je avstro-ogrsko monarhijo pred vojaškim porazom prupadla vsed notranje razkrojenosti. Ta notranja razkrojenost pa je bila posledica nacionalnih stremljenj nezadovoljnih, tlačenih slovanskih narodov. Zlasti za nas Slovence pomenja deklaracijska ideja samostojno opredelitev za Jugoslavijo. Kajti v računu zavezniških sil ni bilo, da se razbijajo avstro-ogrsko monarhijo, ampak samo da se oslabi. Kakor znano, je ravno Podonavlje eno krizišče, na katerem se srečavajo nasproti: si interesi velesi. Z nekoliko oslabljeno Avstrijo, so smatrali, da bi bilo ravnovešje še najbolj ohranljeno. Šele s tem, da so bili antanta in zlasti Wilson, ki so odločevali takrat o neodi Evropi, postavljeni pred gotovo dejstvo, da Avstrije ni več, ker so proklamirali Čehoslovaki, Poljaki in Jugoslovani svojo državo. Šele s tem je bil stari koncept podonavske monarhije premagan.

Ako smo morali spodeliti vzeti v deklaracijo habsburški okvir, to takrat ni nikogar motilo. Moti le dandanes nekatere ljudi, katerim bi se takrat še bolj tresle blažice, ako bi tega okvira ne bilo. Naši nasprotniki so položaj takoj spoznali in priteli kmalu z vso silo, z goajo in persecucijami. Toda proti temu valu, ki je zajel vse narod, so bili doverjanji oblastniki brez moči. Gibanje je nastalo kakor mogočna reka ter zajelo brez izjemne vse sloje: duhovčino in inteligenco, delavec in knete, mlado in staro, ženske in moške. To je bilo revolucionarno razpoloženje, ki je naraščalo iz dneva v dan. V toku debat, narodnih taborov, parlamentarnih govorov se je pravica po samoodločbi vedno bolj in bolj podčrtavala.

Poleg majniške in ljubljanske deklaracije bi omenil še, da smo podali češki in jugoslovanski zastopniki v delegaciji 6. decembra 1917 skupno izjavilo, v kateri smo zahtevali takojšnjo in popolno izvedbo svojih zahtev. Dne 31. januarja leta 1918 je nadalje poslal Jugoslov-

Nezlomljiva ljudska volja

In govora ministra dr. Kreka na proslavi 20 letnice majske deklaracije v Celju.

Barbo za svobode je zmogel te narod, ki je s ljudsko presevo in krepino vrago zakopil v sebi moralnih zakladov, ki jih ni moglo uničiti materialno in duhovno razdejanje svetovne vojne.

Kajti zunajta slika tiste dobe vsebuje vse predpogoje za splošen ljudski obup, naplodenjašča ta levento resignacijo, ali za razkrnjajoče strasti, ki bi nas bili napravili za orodje naših sovražnikov, ali bi bili v njih sami sebe potopili in se uničili v svojih lastnih slabestih. Po sunsnih stolnostih redič, bi nas to tlevci danes lažje razumel, kot pa veselo nasprote, da smo v tistem velikem trenutku tako veličastno zaigrali svojo narodno vlogo, kot bi je bolje ne mogli.

To, da smo v takih razmerah socialnega in moralnega opustošenja ohiranji tvernega duha nedatkišča, zdrave narodno dušo in v izmučenem in izkravljanim telesu te jasneko moč, da za postavljeni cilj smago izvajujemo, to je po mojem gledanju najdržacenejša vrednota, najlepša in najrazveseljivejša poteka ter najboljšo izprizevalo našega narodnega genija.

Globoko pa sem tudi prepričan, da je celotno majske gibanje s plebiscitem in manifestacijami z vso parlamentarno in ljudsko borbo moglo uspeti le, ker se ga izgrabili in v rodili ljudski-voditelji, ki jih je narod od nekdaj prisnal za svoje preiskusne prijetije in jim je skoro slepo zaupal. Ljudske masane slovenske in vajini cenzori in diktatudi, ki je vladala takrat nad vsem slovenskim ozemljem, je bila čisto neimeno poznati evropski polockaj in polečaj na svetovnih bojiščih. Vsa poročila, ki so bila splošnosti dostopna, so trdila ravno nasprotno temu, kar se nasovedovali naši narodni voditelji. Po obvestilih je narod moral prizakovati smago nemirka in avstrijskega carstva. Za vero v smago centralni sil je moral goverti vse, kar je sploh imelo spregovoriti javno besede.

A narod naš je v kljub vsoj tej propagandi verjel in sledil svojim voditeljem in v tej veri in zaupanju riskiral in žrteval vse. Tako zaupanje, ki terja tveganje in žrteve, se ne pridehi čez moč, niti v enom dnevu, niti v enem letu. To si je mogoče pridobiti le z dolgotrajnim, pečljivim javnim delom.

Smele trdimo: nihče drugi se bi bil mogel investi jugoslovanske propagande med Slovenci, kot zakoreninjena in preiskusana organizacija Slovenske ljudske stranke, nihče drugi ne bi bil mogel za Jugoslavijo vrgati vseh Slovencev kot v narodu moči in priljubljeni voditelj dr. Anton Korošec.

Ko je dnu žitamo nekatere jalove poljske, ki bi radi vrgli kako seso na deklaracijske gibanje, je treba ravno tole dobro podčerati: Mi nimenoma nečemo kramati nasleg, če jih ima. Ni v polni meri upoštevamo delo in saslužitev vseh činiteljev, kajti so se borili za našo samoodločbo naširov in osvoboditi Jugoslovani. Mi nizamemo besedi, da bi mogli kolikor toliko izraziti vso pjetoto, ki jo čutimo da herojskih žrtv britanske srbske vojske in vse hvaljenost, ki jo delujemo

ski klub spomenico in vse mirovne delegacije v Brest-Litovskem, v kateri smo zahtevali na podlagi samoodločbe narodov lastno državo Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dne 5. marca pa smo se vestali v Zagrebu zastopniki vseh jugoslovenskih strank in izjavili, da zahtevamo svojo narodno neodvisno, na demokratiski podlagi urejeno državo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Habsburško žezlo je med tem tudi formalno odpadlo.

Med tem pa so se dogodki odvijali dalje. Usoda je zapisala nad Avstrijo: meni tekel ufaršči.

Zadnjih je pozval k sebi cesar zastopnika Jugoslovov 12. oktobra 1918 leta. Monarh ga je plakajoč rotil, naj ostanemo Slovenci zvesti Avstriji. Odgovoril je: Veličanstvo, prepoznam! Usoda je že odločila.

S temi besedami smo se tako rekoč poslovili od Avstrije in stopili v novo svobodno državo.

njenim izmagam. A vse ena in poleg vsega tega trdimo, da sta majska deklaracija in deklaracijski plebiscit bili tisti odločilni dejanci dr. Korošec in dr. Jegliča, ki sta ravno uzu Slovenec vedeli v Jugoslavijo. Zakaj? Šlo je zato, da smo Slovenci z vso svojo narodno močjo pravočasno dal veliki evropski javnosti, da kot samentovjen narod živimo, da jugoslovansko živimo in začevamo lastno državosvajanje skupno z ostalimi južnoslovenskimi narodi. To, kar so storili Slovenci iz drugih skupin sa slovensko narodno osvobozenje, je vse dobro in hvalevredno. Toda njihova dejansa, tudi te bi bila večja kot so, ostanejo dejansa poedinec ali k večjemu malenkemu neponovljemu slovenskemu narodu. Dr. Korošec pa je uspel, da je vsekod svoje besede v naslovnicih boje podprt s voljo vsega naroda, in obstavilo se je, kar je napovedal Evangelist, da smo Jugoslavijo dobili takrat, ko sta bila zadnji pastir v naših planinah in posledoji besa v naših kočicah prepričana, da nam je narodna svoboda življenske potreba. Tu, da je vse naš narod v pravem trenutku dal svoj naroden program v vednost evropski javnosti, tu, da je jugoslovanski program postal last vseh Slovenov, to je mogel izvršiti in napraviti samo ta narod sam in izvršiti je to veliko delo na porej svoje politične in prosvetne organizacije, storil je to na ukaz svojega voditelja dr. Korošca, ki je brezprekognjeno zaupal. V imenu tega naroda in ob njegovem soglasju pritrjevanju je dr. Korošec napisal vse tiste strani sagnednecija in najediločnejšo dobe slovenske zgodovine.

Ce o veselju spomini ponosa na tiste dni hočemo reči besedo za sedenjost in bodečnost, moramo prduvsem zagotoviti, da smo si Slovenci s Majsko deklaracijo netvarili sami lepo legitimacijo za Jugoslavijo in imamo pravico in dolžnost se nujno sklicevati napram vsakom, ki bi nam odrekal ali manjšal pravico državostvornega naroda, ali bi trdil, da je močna celja ali popolna Jugoslavija brez Slovencev in slovenske narodne kulture. Vemo, da smo zmagli v najzačarannejših in najtežjih razmerah narodnostni boj le, ker nas je na narodnih, krščanskih, moralnih in socialnih načelih zasnovana ljudska organizacija povezana in ohranila moč in vetrjavajoč tudi za najtežjo uro boja za narodno svobodo. Zato resno, da je tudi vsak današnji konjunkturist in kvarljivec naše skupnosti bistven enak takratnemu nemčuru, klečplaču pred tujo in strahopaten. Ce v esenciji organizirani in disciplinirani ljudski vojski je tudi danes in v bodeč naša moč. Cim težje je hujenje in čim nevarnejša je naloga, ki jo mora izvršiti voditelj naše skupnosti, tem bolj neomejeno je vetrjavno ravnje: veselimo in naša zaupamo, ker le v tej trdnji povezanosti imamo klijue do bodelj uspešnih in zmag.

Ob kresovih, ki gore na naših gorah in v sibih srčih, s pesmijo, ki se razlega preko vse Slovenske, objubljivamo svetost, in kljemo slavn zmagovalec v naših bojih za svobode dr. Antonu Korošcu.

Par dni zatem je sicer izšel manifest — 16. oktobra —, v katerem je cesar ponujal preosnov Avstrije v zvezno državo. Nas odgovor pa je bil manifest Narodnega sveta s podpisoma predsednika in podpisoma obeh podpredsednikov, v katerem smo se zoper izrekli za popolno zdrženje Slovencev, Hrvatov in Srbov ne glede na državne meje. Ukrati smo izjavili v manifestu, da prevzameмо odslej Narodni svet v svoje roke vse roditro naroda.

Zastor je padel, odigrana je bila tragedija monarhije, v kateri je tujerodna manjšinsko skozi stoletja flajila Slovane. Nova zarja je zasijala na obzorju.

In kaj je danes naša naloga? Slovenci in Slovake, strinimo naša srca zoper za en skupen cilj, svetel v visok cilj, da vsi posvetimo vse svoje sile, vse svoje moči, vse svoje sposobnosti za srečo, blagostanje in napredek slovenskega naroda v skupni domovini!

KAJ JE NOVEGA

ZAHVALA

Spodaj podpisani se najlepše zahvaljujem upravi »Domoljubac« za podporo 1000 dinarjev, ki sem jih prejel takoj, ko sem poslal potrdila, da mi je pogorela stanovanjska hiša. V znak hvaležnosti vabim vsakogar, ki še ni naročen na »Domoljubac«, naj se naroči na ta prekoristni list, kajti uprava »Domoljubac« se res ravna po geslu: Dvakrat da, kdor hitro da.

Ger. Skopice 36, p. Krška vas.

Jože Bogolin, posestnik,
naročnik pri poverjenici g. Neži Rudman.

OSEBNE VESTI

d Knez-namestnik Pavle se je na pova-

bilo predsednika francoske republike Lebruna na poti iz Londona proti domu ustavil v Parizu, kjer je imel številne razgovore z vodilnimi francoskimi in drugimi državniki.

d 87 letnico svojega rojstva je v soboto 29. maja učakal ljubljeni naš nadškof dr. Anton Bonaventura Jeglič. Na mnoga leta!

d Za začasnega honorarnega atašega v Montevideu v Uruguausu je bil imenovan g. David Doktorič, izseljenski dopisnik ministrstva socialne politike.

d 70 letnik je postal g. Alojzij Cilenšek, duh. svetnik in župnik v Poljčanah. Na mnoga leta!

d Na lastno prošnjo je promeščen iz Konjic v Logatec okrajni načelnik g. Matija Malešič.

d Zlati jubilej redovnice. Dne 28. maja je minilo 50 let, odkar se je z večnimi obljubami zavezala v uršulinskem redu čistoti m. Eleonora Josipina Hudovernik. Bila je 20 let ravnateljica notranje meščanske šole. — Od leta 1887 vodi m. Eleonora nunsko cerkveno glasbo. Boditi častiti m. Eleonori Bog obilen

plačnik za vse lepote, ki jih je jubilantka tako bogato dajala samostanu in narodu slovenskemu!

d Za načelnika kmetijskega oddelka pri vrbski banski upravi v Banjaluki je bil imenovan dosedanji inspektor kmetijskega ministra inž. Josip Zidanšek.

d V Slov. Bistrici je praznoval prestop v sedmo desetletje življenja črešnjevčanski župnik g. Alojzij Zamuda. Bog ga živi še mnogo let!

DOMAČE NOVICE

d Evharistični kongres bo od 15. do 18. julija v Dubrovniku. Kongres ne bo le za dubrovniško škofijo, temveč za vso Dalmacijo. Priprave so v teku, za kar so izvolili poseben odbor. Za kongres bodo izdali tudi poseben proglaš, ki ga bo podpisalo 20 uglednih Hrvatov katoličanov.

d 30 letnico obstoja praznuje dne 5. in 6. julija na Brezjah Katehetsko društvo v Ljubljani.

d Zahtere slovenskih trgovcev. Ono soboto so zborovali v Slovenigradcu zastopniki trgovskih združenj iz vse Slovenije. Sprejeli so med drugimi tudi sledeče zahteve: >Zahtevamo, da se od 600 milijonov dinarjev, ki so predvideni za poživiljanje denarništva, dodeli naravnost slovenskim denarnim zavodom delež, ki odgovarja višini kmečkih delgov pri teh zavodih. Slovensko trgovstvo ponovno poudarja, da je vsako izboljšanje gospodarskih razmer brez decentralizacije uprave in finanč nemogoče ter zato odklanjamamo vsak zakonski načrt, ki ni zgrajen v duhu ljudske samouprave. Tako odklanjamamo zlasti zakonski načrt o cestnem fondu ter se v tem vprašanju popolnoma pridružujemo zahtevam Društva za ceste v Ljubljani. V nasprotju z ljudsko samoupravo ter ustavno za-

*Prvi zobobol
naj bo pri Tvojem
otroku tudi zgodnj!*

SARGOV

KALODONT

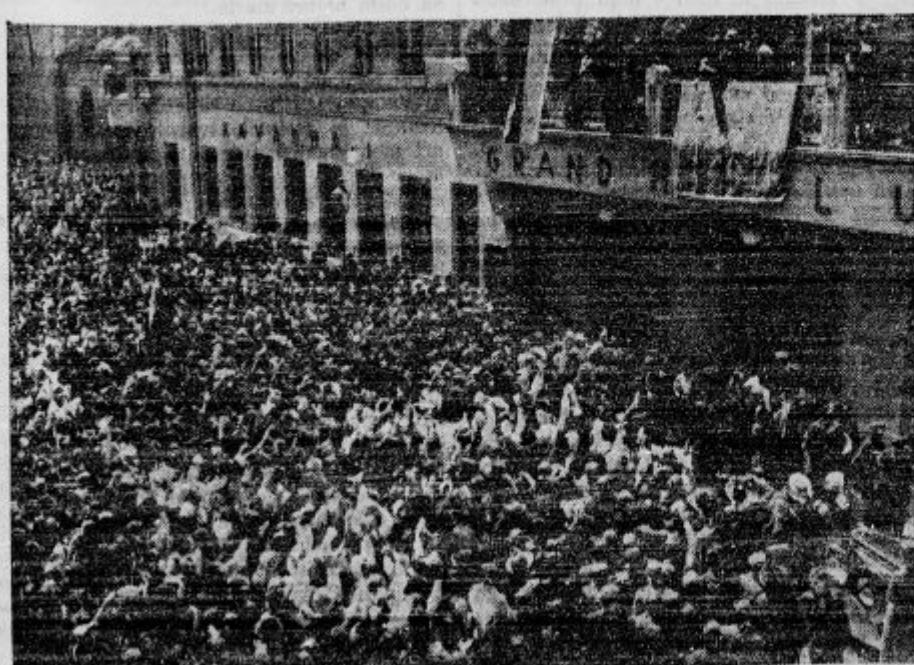
PROTI ZOBNEMU KAMNU

jamčenim pravicam slovenskega naroda je tudi, da se v Sloveniji uporabljajo neslovenske tiskovine. Enako zahtevamo, da se po načelu upravne decentralizacije oddajajo državne nabave in javna dela ter takojšnjo izvedbo socialnega zavarovanja za vse samostojne trgovce.

d Obnovite že vendar delovanje posojilnic. Ono nedeljo se je v Ljubljani sestal banovinski odbor JRZ. Seji je predsedoval podpredsednik banovinskega odbora minister dr. Miha Krek, ki je podal izčrpno poročilo o naši notranji in zunanji politiki. Posebej je poročevalec poudaril socialnopolitične zakone, uredbe in odredbe, ki jih je izdelala in izdala sedanja vlada. Podal je sliko o trgovskih sporazumih, z katerimi je vlada uredila in razširila naša zunana tržišča in plačilni promet. — Zastopniki okrajev so poročali o gospodarskem in političnem stanju v svojih okrajih. Banovinski odbor je ugotovil mnoge koristne posledice, ki jih je povzročilo delo vlade na polju socialne politike in v mnogih panogah gospodarstva. Ugotovil je, da je sedaj najvažnejše in najnajnovejše vprašanje: obnova rednega delovanja denarnih zavodov, zlasti kreditnega zadružništva.

d Poroča na starokatoliški način. Pijan se je poročil v gostilni železničar Ivan Kovačevič iz Sarajeva, seveda na starokatoliški način. Ivan Kovačevič je popiral v gostilni in dvoril neki starejši vdovi. Nazadnje je popolnoma pijan predlagal, da bi se vzela. Pohlicali so nekega starokatoliškega duhovnika, da ju je poročil kar v gostilni. Ko se je pa Kovačevič naslednji dan zbudil, se mu o poroki sploh nič ni sanjalo. Brez slovesa je odšel v Dubrovnik, kamor je bil premeščen službeno. Začudil pa se je, ko je od sodišča prejel odlok, da mora svoji ženi plačati 450 dinarjev za alimentacijo. Nazadnje se je potožil na višje sodišče, ki je prvo obsodbo razveljavilo, ker je ugotovilo, da duhovnik, ki ju je bil poročil po starokatoliškem obredu, ni več duhovnik, temveč že izobčenec in starokatoliške cerkve.

d Po 21 letih se je vrnil iz ujetništva Katusič Mato iz Retkovcev pri Vinkovcih. Bil je 1. 1915 mobiliziran ter 1. 1916 pri Tarnopolu ujet. Revolucijo v Rusiji je dočakal v

Dr. Anton Korošec pozdravlja navdušene množice z balkona hotela Union v Ljubljani.

taborišču, potem pa je bil za hlapca na kmetih in je nazadnje delal na skupnih posestvih (kolhoz). Z veliko težavo je spravil toliko zredstev skupaj, da se je lahko vrnil.

d Ureditev Kamniške Bistriče. Kamniška Bistrica je vsem kmetovalcem, ki imajo ob njenih bregovih polje in travnike, znana po svoji muhavosti in divjosti ob povodnjih. — Škoda, ki jo Kamniška Bistrica napravlja leto za letom ob povodnjih, je precejšnja. Prav iz teh razlogov je tehnični oddelek hanske uprave že več let na najnevarnejših mestih reguliral strugo Kamniške Bistrike, in je tudi za letošnje leto izdelal načrt za izvršitev vodilne zgradbe na levem bregu Bistrike pri Domžalah, ki je preračunana na 65.000 Din. Prav tako bodo letos popravljeni pragovi v Kamniški Bistriči od Ihana do Male Loke. To popravilo je preračunano na 10.000 Din. Podaljšala se bo tudi vodilna zgradba v Kamniški Bistriči pri Domžalah, kar bo stalo 25 tisoč dinarjev ter bo zgrajen jez pri Pešaku v Domžalah, ki bo stal okrog 50.000 Din.

d L Perdan nasledniki, Ljubljana, Krekov trg 11, stara trgovina špecerije, nudi sveže blago po najnižjih dnevnih cenah. Postrežba točna in solidna. Priporoča se Marija Zgonc, lastnica.

d Kuharica, ki bo tri leta sedela. Nesrečna ženska se piše Julija Oros v Sremski Mitrovici. Svojemu ljubimcu je namreč z nožem za trajno skazila obraz. Milorad je bil mnogo mlajši od Julije in se je nazadnje naveličal stare kuharice. Vsa jezna je šla Julija ponoči v njegovo stanovanje in mu z nožem razrezala obraz in vrat. Rane sicer niso bile smrtni, vendar pa ima Velimirovič hudo skažen obraz.

d Žlahne jagode prinosajo lep dohodek. Zgodnje žlahne jagode, ki jih zadnja leta v velikanskih množinah gojo predvsem po srbskih vinogradih, so v južni Srbiji že dozorele in se prve vagonke pošiljke iz Skopja že odpromlajo na Dunaj. Izvozniki plačujejo jagode po 6 din kilogram na debelo. Po vseh izgledih bo dalo letos samo Skopje z okolico nad sto vagonov jagod za izvoz.

d Brezumni ljubosumneč. Grdo je mučil svojo ženo kmet Josip Rumenjak iz Vojakovca pri Križevcih. Sumil jo je, da se sezataj z drugimi. Ceprav so v vasi poznali njegovo ženo kot zelo pošteno, se kmet ni dal prepričati o njeni nedolžnosti. Nazadnje ji je zvezal roke in noge, jo obesil na dolgo vrv in začel dvigati in spuščati. Več ur jo je tako mučil, da se je nazadnje onesvestila. Pred sodiščem je dobil za to svoje delo le 40 dni zapora.

d Glavna zadržna zveza v Belgradu je izdala 28. maja sledede poročilo: Konferenca odpolačencev vseh trgovskih zbornic, ki se je vrnila v Belgradu 25. maja 1967, je objavila v listih resolucijo o gospodarskih zadrugah. Na neusadno gnevem in oskrbi način so sezavljalcji resolucije napadli naše zadržni-

Junaštvo slovenskih žena

Gover Cilke Krekove na proslavi 20 letnice majske deklaracije v Ljubljani.

Poseben pozdrav velja tebi, slovenska žena! Za časa velike francoske revolucije je izrekel Mirabeau tele besede: »Če nam žene ne bodo pomagale in delale z nami, ne bomo zmagali. Živimo v času, ko se svet poslužuje žensko zato, da z njeno pomočjo in z njenim delom dosegne veliko dobrega, ali pa tudi veliko hudega. Žena je orodje, ki se rabiti v izvršitev velikih del,« pravi veliki don Bosko. Naš svetnik Anton Martin Slomšek primerja ženo solnca: »Kar je solnce vsemu svetu, to je dobra žena domu in narodu. Ona je svetla luč in zlat stebre. Žena je duša narodova in njegova trdnja opora.«

V bistvu žene je odpoved in žrtev. A v naši krščanski ženi je tudi moč in vztrajna sila, ki se ne ustraši žrtev, saj je prepojena z živo vero v pravdo Stvarnikovo.

Cloveški razum je velik, toda razum je mrzel. Za vsako veliko in dobro delo treba mrzlega razuma, pa tudi tople duše in mehkega srca. Ljubezen žene je topla, kakor sončen sij in mehka, kakor slavčeva pesem v vinski gorici.

Ta velika in topla ljubezen naše žene nam je obrazila dom, obrazila naš jezik, obrazila vero naših očetov, obrazila naše prelepe stare običaje. V Ljubljani do domače grude je tista moč, ki nas dviga do zadnjega diha.

Majnik je Gozd šum, polje valovi zlatem klasju, log in gaj sta posuta s prelepim pisanim ejetjem. Mi pa obhajamo dvajsetlet-

nico majske deklaracije. Spomin mi hiti nazaj za dvajset let. Takrat smo v tej dvorani ob velikanski udeležbi in nepopisnem navdušenju oddale za majske deklaracije dvakrat sto tiseč podpisov naših žen in deklet našemu voditelju dr. Antonu Koroseču.

Majska deklaracija. Solnce svobode! Majska deklaracija. Klic vpijočega v puščavi. Saj je prišel ta klic takrat, ko je kri kljaka kri, ko je brat moril brata, ko je žena jedala pod težkim jarmom dela, skribi in strahu za obranitev doma. Ta klic je prišel takrat, ko smo se bili in tresli za obstoj naše prelepje slovenske domovine.

Naša žena pa je razumela ta klic. Brez razlike stanu, znanja ali socialnega stališča je podpisovala polo za polo za majske deklaracije. Podpisovala je z toplo srdo, z upanjem in pričakovanjem, da zasije solnce svobode in da namesto klica vpijočega v puščavi, zadoni močno himna vstajenja in odrešenja!

Naš znak, predragi, je bršljansov list. Naši pradeži so nosili ta list v boju za staro pravdo.

Bršljan je simbol trdnosti, neustrašenosti in vztrajnosti. Tesno objet s sivo skalo ključuje vikarij, zimi in mrazu.

Naj vam bo ta malo bršljanskem velik in mogočen glasnik v boju za dobrabit našega naroda v boju za staro in novo pravdo. Bog živi!

štvo, posebno pa nabavljalno, konsumno in pridelovalno. Ta napad temelji na popolnem nepoznavanju bistvenih načinov in namenov zadržništva pri nas in drugod, na popolnem nepoznavanju zasluga, ki jih ima zadružništvo na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju. Napad temelji na neupravičenih in netočnih trditvah in na nelogičnosti ter je v celoti neutemeljen in neupravičen. V tej resoluciji so se predlagalci postavili na stališče lisičice, ki je svetovala kmetom, kako naj si postavijo kokošnjak za svojo perutino. Glavna zadržna zveza za zdaj kar najodločnejše zavrača ta napad in izjavlja v imenu 8000 zdrug, ki so včlanjene v njej preko zadržnih zvez z več kot milijon zadržnikov, da ji bo ta napad samo bodril za še krekejše, še živahnejše delo v boju proti nelogjalnemu delovanju posredovalcev trgovcev, ki je škodljivo i pridelevalen, i konsumantu, ter v splošno in državnem korist.

d Pomočeni carinski dohodki. V drugi tretjini meseca maja so prinesle carine skoraj 81 milijonov dinarjev v državno blagajno. Lani se je ob istem času nabralo le 21 milijonov in pol. Torej je bil dohodek carin leto za 31.5% večji kakor lani. Od 1. aprila pa do 20. maja znašajo dohodki carin 142.939.939 dinarjev. Državni proračun pa predvideva za ta čas le 120.884.029 Din. Tako je bilo pobranih v tem času za 32.892.290 Din carin več kakor pa v istem razdobju lani.

d Pe zastagi očetov franciškanov se modernizira Franciškanska ulica v Ljubljani. V uporabi je že krasno prestopja z veliko dvorano. Zdaj pa zidajo novo hišo od konviktov do cerkve. Stavba bo 72 m dolga in 6 visoka ter bo imela 10 moderno opremljenih trgovskih prostorov. Na koncu ulice ob franciškanski cerkvi bo mal vrtiček, v katerem bo stali kip Materi Božje.

d Strašne posledice starega fantovskega sovraštva. Strahovito so se potoliki fantje iz dveh vasi pri Somboru. Omo nedeljo je bilo v Mali Rakovici pri Somboru legnanje ter so se ob tej priliki zbrali v vasi tudi fantje iz

sosednjih vasi. V več hišah so plesali in pili. Staro sovraštvo med fanti iz vasi Rakovice in Gradne pa je bilo krivo, da se je žeganje krvavou končalo. V nekem skedenju so plesali. Fantje iz Gradne so zahtevali, naj jim godba zaigra eno po njihovi volji. Toda domači fantje tega niso dopustili. Prepir je bil že tu, takoj pa tudi pretep. Trideset ljudi se je prematalo vsevprek, pelli so noži, kolci, kamenje, steklenice, kozarci in sploh vse, kar je bilo pri roki. Toda, kdo bi razgreti fante, ki so si bili pri vsakem srečanju v laseh, mogel ločiti in pemiriti. Več jih je bilo težko ranjenih, koliko, pa še niso mogli ugotoviti, ker so jo vsi potegnili na svoje domove in ostali v domači negi. Le dva so prepeljali v bolnišnico, ker sta bila ranjena tako nevarno, da bosta najbrž umrila.

d Glavna zadržna zveza je začela veliko akcijo za ustanovitev tvornice modre galice, ki bi zaslagala z modro galico tudi Bolgarsko in Romunijo. Glavna zadržna zveza namreč trdi, da je zaslužila tvornica »Zorkac« letos pri modri galici 100%, to je okoli 20 milijonov din. Iz krogov tvornice pa se ta trditve zavrača kot neresnična.

d Ne spravlja mitničarjev v skušnjave. Se vedno najdej ljudi, ki hočejo podkopavati ljubljanske mitničarje. Mestno načelstvo je pred kratkim ovadilo skladilčnika pri neki ugledni ljubljanski veletrgovini zaradi podkopovanja. Na polhograjsko mitnico je prisvojil okoli 40 kg žganje kave. Pennjal je mitniškemu pazniku par kovačev, da bi ga spustil v mesto brez bolete. Paznik Jakob Škof je denar vzel in ga izročil vodji mitnice g. Krofliču. Ko je skladilčnik videl, da preden zanj zelo slab, je stopil k vodji in mu ponujal celo 25 kg žganje kave, da ga pusti mirno naprej odnosno da zadeva ne javi prisotnji oblasti. Nič ni pomagalo. Zadeva je bila najprej javljena mestnemu trošarinške-

Živinorejci!

Z dodatkom D-vitaminiziranega preparata „PRMK“ in spomogivača preparata „OSAM“ booste povečali dohodek pri živini, ker vam bo živina zdravo in naglo doratčala in se raje debelela. Krave vam bodo dajale več in manjšega mleka. Okoritite se z napredkom znanosti. Oblikra na vodila in nasveti daje zaston:

„KAŠTEL“ d. d., Zagreb 6, poštai predal 50

vsek vrat kupite najugodnejši
pri
CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

mu uradu, ki je uvedel točne poizvedbe in je hkrati ugotovil dejanski stan. Na podlagi izpovedi paznika Škofa in vodje Krofliča je bil nato skladisnik ovaden državnemu tožilstvu. Pred sodiščem bo imel pač še mnogo sitnosti. Ni pomislil, da bi lahko s svojim nepremišljenim ravnanjem pripravil paznika ob službo in pošten kruh, kakor tudi ob pokojnino.

d **Preizvedna zlata v Jugoslaviji** je znašala v letošnjem prvem četrletju 558 in pol kilograma.

d **Zveza tiskarskih delavcev** zgradi v Zagrebu veliko moderno palačo, ki bo stala 3 milijone dinarjev.

d **Silna nevihta s točo**, ki je divjala ono soboto po mnogih slovenskih krajih, je napravila marsikje ogromno škodo. Samo v vinogradih je najmanj pol milijona škode. — Uničen je nerедko ves zgodnji fižol, grabi in druga zelenjava. Močno pa je poškodovala toča tudi številne sadne vrtove.

d **Nevihta s točo nad jugoslovanske prestonico**. Dne 21. maja je nad Belgradom in okolicu divjala strahovita nevihta s točo. Ta-kega neurja ne pomnilo niti najstarejši ljudje. V nekaj trenutkih so bile preplavljene vse belgrajske ulice in pokrite z debelo točo. Ogromne količine vode so se po ulicah zlivale v nižje ležeče predele mesta. Največja nevurnost je pretila v okolini avtopoveljstva, kjer je voda že skozi okna vdiralna v stanovanja. Na pomoč je moralo takoj pribiteli poleg gasilev in orožnikov tudi vojaštvo. V okolici pekarne Šidžanskega so morali podpreti nekaj zidov, da so tako napravili vodiprosto pot za odtok. Nevija je uničila tudi vse nasade po vrtovih. Skoraj povsod je videti po hišah razbite šipe, na več krajih je vihar odkril tudi strehe. Veliko škodo je povzročil vihar pri telefonskih napeljavah. — Silne nevihte so včeraj divjale tudi po vsej Srbiji.

d **Do 35 gramov** se bila tečka zrna točo, ki je padala nedavno nad Vojvodino in Belgradom.

d **Grd zločin**. Bilo je v Jolžabetu pri Varaždinu. Reka Plitvica je naplavila moško truplo, ki je bilo vse povezano z žico in potem obteženo s kamnenjem in starim železom. Kmetje so takoj spoznali v mrtvemu posestnika Aleksa Leskovarja, ki je bil pred mescem brez sledu izginil. — Komisija je ugotovila, da je bil Leskovar najprej zadavljen, nato skrit nekaj časa, potem pa še vržen v reko. Sum je takoj padel na njegovo 25 let

mlajšo ženo in njeni hčerki, ki sta z očetom zelo grdo ravnali. Leskovarjeva je sicer tajila udeležbo pri umoru, vendar pa so odkrili v njeni hiši del zice, s katero je bil mrtvec povezan. Dognali so tudi, da je bilo kamenje, s katerim je bil Leskovar obtezen, pobrano z domačega dvorišča.

d **Malaria** je začela razsajati v Ravnih Kotarjih in Benkovcu blizu Šibenika. Obolele so kar cele družine in je bilo že več smrtnih primerov.

d **Gada je »speklac«**. Komaj so po zadnjem deževju nastopili topli dnevi, že se pojavlja osobito po goratih krajih razna strupena golazen, ki ima med razgretimi pečinami svoja skrivališča. Nedavno je neka žena

z moravskih hribov prinesla butaro izpod rebri, kamor se ves dan upira sonce. Domajo je vzela iz koša ter jo položila na ognjišče. Ko jo je razvezala, je zagledala v sredi med dračjem debelega gada, zvitega v klobičje. Žena se je prestrašila; imela pa je le še toliko poguma, da je vse skupaj porinila v peč na grmado. Butaro, ki je bila napravljena na izuhjadi, so na mah objeli plameni. Gad se je skušal rešiti iz ognja; vrgel pa se je v tlečo žerjavico, kjer je nagio poginil.

d **Kje je pa Ljubljana?** Zaključna žrebanja v petem kolu državne razredne loterije bodo letos ne v Belgradu, temveč v Zagrebu. V zaključnem žrebanju se izvlečajo glavni dobitki. Ravnateljstvo državne razredne loterije je namreč sklenilo, da se bo odslj žrebanje vršilo delno v Zagrebu, delno pa v Belgradu.

d **Po pogosti nosečnosti morejo žene** z dnevno redno uporabo pol kozarca naravne »Franz-Josefov« greinke vode zaužite na tečje, zlahkoto doseti izpraznjenje črev in urejeno delovanje želodca. »Franz-Josefov« voda je davno preizkušena, najtopleje pripomorena in se dobiva povsod.

Ost. reg. 8. or. 504426

d **Pezer pred strpenimi kačami!** 10 letnega Medenovega Ivana iz Bezuljaka pri Begunjah nad Cerknico je v nedeljo-, dne 28. maja, pitil na paši modras v paloc roke. Ko je stopila krava nanj in ga razdražila, se je zvili v klopčič in se vrgel kvišku, tako da je fant pičil v roko. Roka je močno zatekla, fant je začel bruhati in že nezavestnega so ga pripeljali v Cerknico k zdravniku g. dr. Pintarju, ki mu je vbrizgnil serum proti

Šentpetersko župno cerkev so opalenili

Ne tisto v Ljubljani, ampak ono pri Marijboru. Očividno so imeli piko na dragoceno monštranco, ki se je rabila ob prilikli telovske procesije. Niso pa računali s previdnostjo gosp. Župnika, ki spravlja dragoceno umeštino v župnišče, da je varna pred tatovi. Vlomilci so se najbrž že zvečer skrili v zvoniku. Kolikor je ugotovila sedanja preiskava, sta bila pri zlodijskem poslu dva vlomilca. Iz zvonika sta potem, ko sta se prepričala, da je vse naokrog varno, šla v cerkev ter se spravila najprej nad tabernakelj. Gotovo sta bila razočarana, ker nista našla dragocene monštrance, zaradi katere sta tvegala svoje dejanje. Našla pa sta le priprosto monštranco in ciborij, ki pa sta ju pustila na mestu. Odnesla sta le iz monštrance

in ciborija posvečene sv. hostije. Te sta odnesla v zakristijo, kjer sta vzela iz omare dva mašna keliha, 1 ciborij, 2 relikiarija in 2 posodi za sv. olje. Ker hostij ni bilo mogoče najti nikjer, sta jih vlomilca očividno pojedla, iz slehod v zakristiji se pa vidi, da sta na hostije pila mašno vino. Nato sta strla lipo pod oltarjem in potrla traplo sv. Favstina, ki tu počiva. Seveda nista našla nobenih dragocenosti. Tudi stranske oltarje sta pretaknili ter vse naokrog razmetalata. Ker ni bilo ničesar najti, sta si prisvojila medeninstvo in posrebrane cerkevne posode iz zakristije ter nato pobegnila na tečin, da sta se spustila skozi okno po vrv, ki sta jo odrezala od zvona. Božjepolne tativne so prav pogoste in žalosten znak naše dobe.

kačjemu strupu, nakar je bil z večernim vlamom odpeljan v bolnišnico. Pik je bil smrtnosen, le uvidvenosti domačih, ki so fanta takoj pripeljali k zdravniku, se je zahvaliti, da bo fant ozdravil.

d Na dosmrtno ječo je bil obsojen pred novomeškim sodiščem 25 letni posestnikov sin Stanko Brodarič pd. Šuštarjev iz Rosalnic pri Metliki. Brodarič se je polakomnil denarja in je v ta namen umoril 83 letno Baro Kočevarjevo in njeno 58 letno hčer Marijo Vraničarjevo. Obema je razsekal glavi in je smrt nastopila takoj.

d Ne prvi ne zadnji. V Somboru je bil obsojen bivši mestni župan Gjorgie Cvejanov, ker je preveč razmetaval občinski denar, pa ne v prave namene, temveč v strankarske. Tako je Cvejanov za Jevtičeve volitve l. 1985 najel petnajst delavev in jih dal plačati iz občinske blagajne, da so razbijali shode drugim kandidatom obenem pa agitirali za Jevtičevega kandidata dr. Kosto Popoviča. Sodišče je župana odsodilo na plačilo vse škode, ki jo je bil povzročil občini.

d Skupnostno (kolektivno) pogodbe so podpisali gradbeni delavci in podjetniki. Pogodba velja za vso Slovenijo.

d Velike Škodove tovarne za orežje v češkoslovaškem mestu Plazu, kjer izdelujejo tudi svetovnoznameno pivo, si je ogledal te dni z spremstvom češkoslovaškega vojnega ministra naš vojni minister general Marič. Na konsili, ki je bilo prirejeno jugoslovenskemu vojnemu ministru v čast, so izrekli več zdravice c nezlomljivem medsebojnem priateljstvu obeh bratskih držav.

d Hujene postajajo. Že večkrat so duhovne oblasti v bežigradski župniji pri ljubljanskem Sv. Krištofu zman poskušale dognati skrivnostne vломilce, tatove in skrunilce grobov na starem pokopališču pri Sv. Krištofu. Te dni pa je policiji slučajno uspelo, da je zasačila enega izmed takih tičev, ki hodijo na božjo njivo pobirat razne okraske grobov, staro železje in drugo. Stražnik je namreč na samotnem polju ob Linhartovi ulici prijel

Zemljiča Franca ki je nosil na hrbtnu sumljivo nabasano vrečo. Zemljič je najprej navedel, da nosi krompir. Stražnik pa je kmalu ugotovil, da je vreča polna starega litega žeze. Zemljič je potem priznal, da je železje nabrajal na grobovih pri Sv. Krištofu. Med starim železjem je bil tudi kip Kristusa, kateremu je Zemljič s sekiro odbil roke in noge, da ga je mogel stlačiti v vrečo. Zemljič se je zagovarjal, da ga je na tatvino zavedla skrajna sila: zasluga nima nobenega, njegova družina je brez kruha. Zemljiča je stražnik odgnal v zapor, ker se je pojavil sum, da bi utegnil biti Zemljič udeležen tudi pri prejšnjih številnih skrunitvah grobov pri Sv. Krištofu.

d Smrtna kazen z obešenjem. Te dni so v Kosovski Mitrovici izvršili smrtno kazen nad Alfonzom Fortuno, bivšim nadzornikom francoske gradbene družbe Batignol. Fortuna je lani z britvijo na zverinski način umoril svojega prijatelja Mitra Iliča in mu ukral 3000 Din. Sodišče ga je za ta zločin odsodilo na dosmrtno ječo. Fortuna s tako odmero kazni ni bil zadovoljen in se je pritožil na kasacijo. Zadel pa je prav nasprotno, kajti najvišje sodišče mu je dosmrtno ječo spremeno v smrtno kazen z obešenjem.

d Kmetje bodo lovili rake, žabe in pijavke. Za 250.000 Din polžev bodo letos izvozili iz okolice Siska v Francijo. Ko se je lani v Sisku pojavil francoski trgovec Bernard Sapira, je navdušil kmete za nabiranje polžev, zlasti velikih. Kmetje so se dobičkansnega posla oprijeli in so jih letos izvozili že za 200 jurjev, načelo pa se glasi že za 50.000 Din. Trgovec zbira polže po velikosti, vendar pa predpisuje, da mora tisoč polžev tehtati najmanj 16 kilogramov. Obenem je kmete opozoril na rake, žabe in pijavke. Tudi za to blago se Francija zanima in jih bodo kmetje začeli gojiti in loviti na debelo.

d Najnižje dopustne meze (minimalne) v vardarski banovini je določil tamošnji ban, in sicer: v krajuh z manj ko 5000 prebivalci na din 1.80, za nekvalificirane delavce izpod

Ameriški petrolejski kralj in milijarder Rockefeller je nedavno umrl star 98 let. Večino svojega premoženja je zapustil v dobrodelne namene.

18 let na 1.35, v krajuh z več ko 5000 prebivalci pa na din 2.— oz. din 1.50. Za naše kraje in razmere so te številke veliko prenizke.

d Srbski pravoslavni škofiji v Zagrebu je oblast dovolila, da pobira od svojih pravoslavnih vernikov 2% doklado na neposredne državne davke.

d Cene papirju v Jugoslaviji so se letos že četrtič povišale, skupno že za 26%. Delavcem papirničarjem pa plače nižajo!

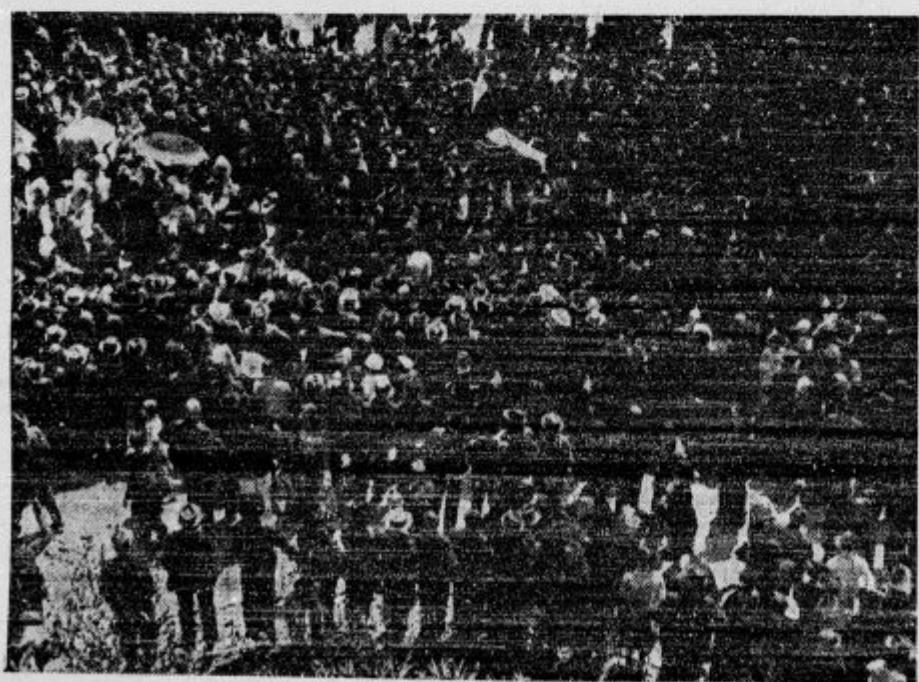
d Na trgovskem shodu v Slovenjgradcu so podvrgli kritiki tudi ureditev kmečkih dolgov. Vsled kmetiske začete je izgubil kmet ves kredit, upnik svojo teratev, denarni zavodi svojo poslovno zmožnost. Namesto, da bi državni denarni zavodi, ki se potaplajo v gotovini, priskočili zasebnim denarnim zavodom na pomoč in na ta način rešili denarno krizo, se je delalo baš nasprotno. Kmečki dolgorvi bi se morali reševati individualno, to je z ozirom na položaj in vzroke zadolžnosti posameznih oseb.

d Odpolanstvo obrtnikov pod vodstvom g. Ogrina je posredovalo v Belgradu pri pravosodnem ministru dr. Subotiču, da se obrtna dela v mariborski kaznilnici preprevojo. V tej zadevi so zaprosili za pomoč tudi ministra dr. Korošca in dr. Kreka, ministra dr. Urbaniča pa so naprosili, da bi se zavezali za zavarovanje obrtnikov in da bi ministrstvo izdatneje pospeševalo obrt ter strokovno izobrazbo. Povsed je bila deputaciji pomoč obljubljena.

d Ker so umorili in ospali upokojenega finančnega stražnika, Ivana Strajnska, so bili pred mariborskim sodiščem obsojeni Ivo Koller na 20 let robije, Karel Stern in Franjo Belak pa na dosmrtno težko ječo in dosmrtno izgubo častnih pravic.

d Vsa vojaška pojasnila v katerikoli zadevi dobite proti malenkostemu plačilu pri Per Francu, kapetanu v p., Ljubljana, Mestnega ulica 14. Za odgovor priložiti kolek ali znamko za 6 dinarjev.

d Avtobusno podjetje O. Žužek naznanja, da odhaja avtobus iz Cerkelj v Kranj ob delavniških ob 6 zjutraj, mesto ob 6.25. V nedeljah in praznikih pa odhaja iz Cerkelj ob 14. mesto ob 14.10. Vozne cene od 1. junija t. l. dalje bodo do ekranosti znižane.

Tisočglave minotice so voditelju Slovencev dr. A. Korošcu priredile v nedeljo v Ljubljani slovesen sprejem.

IZ DOMAČE POLITIKE

d Za častna občana vrhniške občine je tamošnji obč. odbor izvolil naša voditelja ministra dr. Korošca in dr. Kreka.

d Dr. Koroševa »majská deklaracija« ostane na vekomaj nele v zgodovini obnovljene in zedinjene jugoslovanske države, temveč tudi v zgodovini češkoslovaških bojev za samostojnost, dogodek največje zgodovinske važnosti in mejnik v bojih za samostojnost. Tako je napisal te dni dr. Moric Hruban, minister in podpredsednik češkoslovaškega sejata. A kako pišejo in govorijo o majski deklaraciji naši onemogli liberalni, samostojni in socialistični pritlikavci? — Zajostna nam maja!

d Ob smrti velikega češkega politika in državnika Kramara je naš notranji minister dr. Korošec poslal glavnemu odboru stranke narodnega edinstva v Prago brzjavko sledče vsebine: »Se v živem spominu na čase skupnega političnega delovanja prosim glavnemu odboru, da sprejme moje iskreno sožalje in sožalje v tugi za izgubljenim predsednikom, velikim politikom in državnikom. — Dr. Korošec.

d Meja vseh balkanskih držav je ena sama. Kdor bi napadel katerokoli balkansko državo, mora računati z enotnim odporom vsega Balkana. V tem je smisel priateljstva v balkanski zvezzi. Tako je izjavil predsednik turške republike Kemal Ataturk v telefonskem pogoveru s predsednikom grške vladice Metaksasom.

d Načrt za nove jugoslovanske ustave je izdelalo nekaj uglednih hrvatskih šolancev. Po tem načrtu naj bi se razdelila Jugoslavija na tri pokrajine, ki naj bi bile: Slovenija, Hrvatska z Dalmacijo, Bosna in Hercegovina, dočim naj bi vse ostale pokrajine tvorile Srbo-Srbijo. Hrvatje, ki so ta načrt podpisali, pa zastopajo mnenje, da bi bilo treba državo razdeliti na pet pokrajin, ki naj bi bile: Slovenija, Hrvatska z Dalmacijo, Bosna s Hercegovino, Vojvodina in Srbija z Južno Srbijo in Črno goro. Kar se tiče vsebine tega predloga, je dr. Maček v tem pogledu zaenkrat najbolj merodajna hrvatska osebnost, izjavil, da se ta načrt ne more jemati kot podlagata razgovore.

d Odločili so občinske volitve za občino Pragersko, ker je uveden postopek za spremembo območja te občine.

d Seja mestnega občinskega sveta v Ljubljani je bila 25. maja. Občinski svet je sprejel novo pogodbo z družbo Siemensom, po kateri postane ljubljanska električna železnica izključna last mestne občine ljubljanske. — Ker je bila pogodba med bivšo občinsko upravo in Sokolom glede kopališča na Taboru v kvar občine, je občinski svet pogodbo odpovedal.

d Znan zarotnik proti Jugoslaviji Pavelić je prenesel sedež svoje organizacije iz naše sosesčine v Kanado.

d Samo dva politična bloka. Minister za razvoj Janković je na zboru JRZ v Osjeku izjavil, da obstojata v Jugoslaviji samo dva politična bloka, in sicer JRZ in bivša Hrvatska stranka.

d Naše gospodarstvo proučuje. Dne 27. maja je prispeval v Zagreb bivši italijanski minister za poljedelstvo in javna dela Crollalanza v spremstvu gospodarskih strokovnjakov. On hoče spoznati naše gospodarstvo in

Kaj bomo delali

Pojedelstvo: Ker imamo večkrat nalive, z katerimi se napravi na površini zemljišča skorja, moramo čim več časa posvetiti okopavanju. Gledati moramo na to, da je zemlja vedno dosti rahla, tako da imata zrak in topota v njo vedno dovolj dostopa.

Ziviloreja: Pri krmljenju mlečnih krav je treba paziti, da dobivajo zeleno krmo enakomerno in redno, tako da ohranijo mlečnost. Ob vročih dnevih pasemo živino proti večeru ali pa v jutranjih urah. Pri mlečnih kravah moramo paziti zlasti na to, da dobivajo res prvorstno zeleno krmo. Za kakovost in tvorbo mleka je merodajna kakovost krme, ki jo dobivajo mlečne živali; krma pa vpliva tudi na barvo, okus in duh mleka. Ko začnemo spomladni mlečno živino pasti ali jo krmiti z zeleno krmo, se vedno spremeni barva, duh in okus mleka. Kakovost mleka se s pasejnjem oziroma z zeleno krmo navadno zboljša. Vendar pa se najde na naših travnikih dostikrat mnogo plevevnih in tudi strupenih rastlin, ki zelo neugodno vplivajo na kakovost in okus mleka. Zelo slabo vplivajo razne zlatice. Zato nudimo mlečni živini krmo po možnosti iz travnikov, ki niso močno zapleveljeni. Plevev pa uničujmo z zgodnjo košnjo in z zadostnim gnojenjem.

Vinogradništvo: Takoj je treba škropiti proti peronospori. Kdor tega še ni storil, ne sme odložati s tem delom niti enega dneva. Ta nevarna bolezen je vinogradnikom dobro poznana in povzroča posebno v mokrih letih mnogo škode. Zatiranje te bolezni se vrši pri

proučiti možnosti za prodajo naših proizvodov v Italiji. G. Crollalanza se je nastanil v hotelu »Esplanade«, popoldne pa se je odprel v Križevcu v spremstvu predstavnikov naših oblasti. Po vseh iz Splita je italijanski minister za pojedelstvo prispeval tja z jutranjim brzim vlakom. Nekaj časa je bil v mestu, nato pa je šel z avtomobilom proti južni Dalmaciji.

d Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarc naravne »Franz-Josef grenečice«.

NESREČE

d Obležal je s strto lobanjo. Mežnar pri Sv. Danielu pri Pravaljah Jurij Marin je poslal svojega 10 letnega sinka Jurija k žagi posestnika Mihaela Kupreja, da nabira lesne odpadke. Mali Jurij je pri tem nabiranju zlezel pod železno ogrodje žage, pri čemer ga je zgrabilo kolesje ter ga vrglo s tako silo ob cementni zid, da je obležal s strto lobanjo na mestu mrtev. Našel ga je njegov 14 letni brat Friderik, ki je prisel bratca iskat.

d Avto grofa Ivana Zabca, sina pokojnega lastnika graščine na Fali, se je zatezel pred krtkim v kolo 36 letnega monterja falkske elektrarne Hermesa Hostnikarja, ki je imel pri sebi tudi 8 letno hčerkico Ivanko. Hostnikar je obležal z razbito lobanjo mrtev, tudi hčerkica je dobila hude poškodbe in bo težko ostala pri življenju. Grof je ostal nepoškodovan.

d Ker sta skočila pod veliko drevo. Dva pastirja je ubila strela med neurjem, ki je oni pondeljek divjalo nad okolico Slavonskega Broda, Anton Vukašinovič in Josip Cu-

nas dostikrat nepravilno, in sicer vsled tega, ker ne poznamo poteka bolezni. Peronospora (palež, rja) je glivična bolezen; razmnožuje se s trosi, ki so prav za prav kali to bolezni. Čez zimo ostanejo trosi peronospore v gnilem trnem listju in na zemlji, pa tudi na trnih samih. Ti trosi preidejo spomladi vsled vetra na mlade poganjke in liste. Kakor hitro nastopi spomladi vlažno in gorko vreme, počnejo trosi svojo kal v notranjost lista, kjer se razvijejo v mnoge tanke nit, ki se hranijo od lista in ga uničijo. S tem, da napade tros list, je nastalo prvo okuženje. Od časa, ko je bil list napaden, pa do časa, ko se pokažejo znaki bolezni na listu, mine po prvem okuženju pol meseca. Bolezni spoznamo po tem, da dobitjo listi rjavje madeže, na spodnji strani pa se pojavi svobobia prevlaka, ki ima že nove trose. Ti novi trosi, prenešeni od vetra, napadajo nove, v tem času dorasle liste in ejetje in tako nastane drugo okuženje. Tvorba trsov ali razmnoževanje se ponavlja v teku poletja do osemkrat. Razvoj bolezni preprečimo le, ako pravočasno uvičimo prve zimske trose s prvim pravočasnim škropiljenjem. Ako smo zakasnili s prvim škropiljenjem, smo škropili zaman, ker je že listje napadeno. Proti peronosori uporabljamo modro galico, pomešano z gašenim živim apnom. Za prvo škropiljenje vzamemo na 100 litrov vode 1 kg modre galice in 1 do 1.50 kilograma gašenega apna. Najbolje je škropiti ob jutranjih urah, nikdar pa ne ob hudi vročini, ko je listje vroče in sparjeno.

d Krov sta pasla živino, ko se je ulila ploha. Oba sta z drugimi pastirji vred skočila pod veliko drevo. Iznenaša pa je strela udarila v to drevo in ga razklašala. Vsi pastirji so obležali nezavestni. Ko so se pa nekateri prebudili, so našli ob drevesu mrtva Antona in Josipa.

d S polemom je do smrti pobil na Orlah pri Ljubljani Roje Pajka. Preprič se je spodel prvočno bolj zaradi šale. Pajk je v šali zmanhil s polemom proti Roju, ki pa je polemo tako nesrečno odbil, da je zadel z njim Pajka v sence. Komisija je ugotovila, da je smrt nastopila bolj zaradi velike količine zavite pijače, kakor pa zaradi udarca.

d Več milijonov škode je napravil požar v tovarni usnji v Kuli v Vojvodini.

d Da tal je pogorela hiša v Regrči vasi pri Novem mestu, last telezničarja Bruneka.

d Hiša je zgorela posestniku Ivanu Kampušu iz Ješenice pri Framu.

d Še dva požara. Ob priliki hude nevihte je oni torek zvečer udarila strela v hišo kočnjača v Brezuli pri Račah. Hiša je pogorela do tal. — Požar so imeli tudi na Janževem vrhu. Posetnica Amalija Kaiser je naročila sinu, da požge pri žagi lesne odpadke, ki so bili na kupu. Sin je naročil izvršil, ogenj pa je zaneslo na žago, ki je pogorela do tal. Škoda je 25.000 Din.

d Vsi, ki mnogo jedo in stalno sede in trpi zaradi tega prav pogosto na trdi stolici, naj pijejo vsak dan čašo naravne »Franz-Josefove« greke vode, ki se mora poprej segreti. Davno preizkušena in priznana »Franz-Josefov« voda se odlikuje po svojem sijurnem učinku in prijetni porabi.

Ogl. reg. S. br. 307635.

RAZGLED PO SVETU

Ameriški kardinal in katoličani v Nemčiji

Na četrletnem zborovanju duhovnikov čikaške nadškofije, ki ji je prisostvovalo 500 dušnih pastirjev, je imel kardinal Mundelein, ki je, kot znano, nemškega pokolenja, velik govor, v katerem je obsodil gnojno narodnosocialistične Nemčije proti katoliški Cerkvi. Kardinal je povedal tudi to-le:

>Gnojno proti katoliški Cerkvi je zionizm organiziral propagandni minister Göbbels na način, ki spominja na javno goljufijo. Svoje dni se je nemška vlada bridko pritoževala nad propagando, ki je Nemčijo med svetovno vojno črnila po širnem svetu in je nemškemu narodu očitala najbolj surova grozodejstva. Nemška vlada uporablja sedaj iste mere proti katoliški Cerkvi — po navodilih svojega propagandnega ministra, ki je sam katoličan — in objavlja poročila

o nemoralnih grozotah, ki da so se dogajale po katoliških redovniških ustanovah, v primeru s katerimi je bila medvojna propaganda proti Nemčiji podobna le pravljicam za male otroke. <Vi se sprašujete, kako je vendar mogoče, da se narod s 60 milijoni pametnih ljudi s takšno lahkoto podvrže Göbbelu in Göringu, ki danes narekuje vsak gib nemškega naravnega življenja. Nikdar poprej Cerkev v Nemčiji še ni bila tako brez vsake moči, kot je danes. Danes Cerkev nima nobene besede. Kadarsko škofovo govorijo, njihov glas takoj ulone v še močnejšem šundru nemške propagande. Prišel je čas, ko bo treba v obrambo katoliške Cerkve v Nemčiji seči po protiukrepah. Vsa katoliška Cerkev se mora dvigniti k protiudaru proti takšni zahrbtni in zlohotni propagandi.<

ITALIJA

s 20.000 dinarjev za enkratno britje. V italijanskem mestu Vincenza je pred nekaj tedni prišel k brivcu neznan gospod, ki se je dal obriti. Ker pa ni imel drobiža, ampak samo debel denar, ki ga brivec ni mogel menjati, je neznan gospod plačal brivca s srečko velike tripolitanske loterije, ki je bila vredna nekako toliko, kolikor je bilo treba plačati brivcu. Brivec je vzel srečko in se potem ves teden ni zmenil zanjo, da bi jo vnovčil. Ko pa je naslednjo nedeljo, pregledoval, kakre srečke so zadele, je videl, da je njegova srečka zadela dobitek 10.000, kar je v našem denarju nekako 20.000 Din. Drugi dan je srečni brivec že lahko dvignil svoj denar. Kdo pa je bil oni tuji gospod, tega doslej še niso dognali. Vedeli so le toliko, da je tujev v mestu ter se je v njem mudil samo tisti dan, ker ga je potovanje zaneslo v Vincenzu. Tudi je bilo dognano, da tista srečka ni bila kupljena v Vincenzi, ampak v nekem zelo oddaljenem italijanskem mestu.

ŠVICA

s Zrezi narodov v Švicarski Ženeri je predložila angleška vlada glede Spanije naslednji predlog: 1. Londonski odbor za nevmešavanje naj pozove vse svoje člane (tudi Italijo in Nemčijo), da odpokličejo svoje ljudi iz Spanije. 2. Zveza narodov naj izvršitev odpoklica tujih prostovoljcev nadzira. 3. Sklene naj se posebni sporazum, ki bi zajamčil tajnost števila odpoklicanih prostovoljcev. 4. Valencijska vlada naj smatra za španske državljane samo one tuje, ki so prišli v Spanijo še pred izbruhom državljanske vojne. Naun se zdi, da iz te moke ne bo kruha.

RUSIJA

s Strah pred ljudsko sodbo. Kakor poroča East informacijski biroč iz Moskve, so >Kolomac delavnice pravkar dovršile za rdečega diktatorja tri posebne viake. Vsak ima spalni vagon, vagon za seje, jedilni voz, voz za spremljanje in enega za zabavo, kjer je kino in

radio. Vsi vagoni z lokomotivo vred so oklopljeni. Vlak spremišča 40 izbranih članov GPU, ki imajo štiri strojne puške s seboj. Vlaki so rdeče položeni in imajo mimo uradnega grta sovjetrov še obe črki J. S (Jožef Stalin). Ce Stalin potuje, tedaj se peljejo vsi trije vlaki naenkrat, da ni spoznati, v katerem se vozi sovjetski vladar, in je tako zavarovan spričo ateniatov.

s Čudne vesti. O priliki 20-letnici revolucije namerava Stalin pomilostiti 3 milijone jetnikov. To se pravi, da se nahaja vsak tridesetjet Rus v ječi, ker bo pomilovan samo en del političnih kaznjencev. O položaju sovjetskega delavstva pravi neki poznavalec ruskih prilik, da se je v zadnjih letih znatno poslabšal. Nič boljše ni med kneti, ki pridejajo komaj za svoje potrebe.

AVSTRIJA

s To in ono. Hiša in skedenj sta pogorela posestniku Jožefu Svanjak v Običah. — V Podgradu so položili k zadnjemu počitku posestnika Marka Pogorivčnika pod. Brodnika. — V Selah so zagreblji te-le starčke: Vrbnika, Hauptmanovega očeta iz Frajhaha, in Zborca iz Srednjega Kota. — Pogorel je Kilnov mlin na Bistrici. — V Slovenjem Plajberku sta umrli Peter Potisk-Kozenjak in Marija Wieser. — Osem oseb je zgorelo ob nekem požaru v Balendorfu na Stajerskem. — Dve granati so našli na polju pri Grabštanju. — Na Radišah je umrl Jurij Burger pod. Rutnik. — Povodom binkoštnega poleta je pristalo na celovskem letališču 37 letal, od teh 28 inozemskih!

AMERIKA

s Razno. Čikaški katoliški nadškof Mundelein je na zborovanju duhovščine ostro nastopil proti preganjanju katoliške cerkve v Nemčiji in proti narodnemu socializmu. Za svoj odločen nastop je dobil čestitke iz vse Amerike. Njegovemu menjenju se je popolnoma pridružil tudi evangeličski ameriški škof. — Nemški profesor Schönenmann se je vrnil iz Združenih držav Severne Amerike ter nato

predaval o svojih ameriških vlastih. Med drugim je dejal, da v Ameriki vedno bolj sovražijo Nemčijo. Dočim je bilo za časa svetovne vojne treba čakati par let, da se je Amerika odločila za vojno proti Nemčiji, bi se sedaj najbrže odločila v nekaj urah, če ne celo v par minutah. — Ameriški državni predsednik Roosevelt je predložil ameriškemu kongresu poslanico, v kateri predlaga, da se uvede 40 urni delavnik in da se določi kot minimalna meza 16 dolarjev (ca 690 din) na teden. — V Clevelandu je preminil 55 letni rojak Frank Noda, poprej Nosse iz Velikega pri Krki na Dolenjskem. — V Pittsburghu Pa je umrl Jožef Ambrožič, nekje od Crnomajske v Beli krajini. — V Clevelandu je odšel v večnost 52 letni Edward Prijatelj iz Ribnice. — V Chicago so pokopali 80 letnega Antona Zabkarja iz Malenc pri Kostanjevici. Ga je avto povozil. — Emanuel Wash. je zapel mrtvaški zvon Matiji Malnarič iz Semiča na Dolenjskem. — V Milwaukee je na veke zatisnila oči Katarina Starič iz Bočne v Savinjski dolini. — Jugoslovenski Sokol v New Yorku je na svoji seji z dne 21. aprila osvojil izjavo, v kateri pozivlja jugoslovansko narodno skupščino naj ne potrdi dogovora, ki ga je jugoslovanska vlada nedavno sklenila s fašistično Italijo. V svoji izjavi obširno pojasnjuje ta sporazum ter končno izjavlja: »Jugoslavija je mesto v demokratskih smernicah Pariz—Praga—Moskva, a nikakor ne v fašističnem bloku Rim—Berlin.« — Starosta newyorškega Jugoslovenskega Sokola je znani Ivan Mladinec, ki naj svetovno znano sovjetsko demokracijo kar lepo vtakne za svoj nacionalni klubuk. — Mo. je umrla 80 letna Franciška Gimerman iz Storij pri Sežani. — V Joliju je odšel v večnost J. Strle, doma iz Drnovega pri Leskovcu pri Krškem. — V Chicago III. je zapustila solzno dolino 60 letna Helena Golob iz Trbovelj. — V Herminie Pa je preminil 50 letni Alojzij Cerar iz Rače pri Kamniku. V Joliju je na veke zatisnil odiš 65 letni Janez Potočnik iz Škofje Loke na Gorenjskem.

Pri kronanju angleškega kralja je zbujal posebno pozornost zamorski poglavar iz Afrike, ki je kot povabljenec v svojih čudnih oblačilih prisostvoval svečanostim.

PO DOMOVINI

Misijonski teden v Grobljah

T nedeljo, 13. junija, otvoritev: ob 6 v cerkvi govor in sv. maša, po maši otvoritev velike misijonske razstave v Družbenem domu, ob 9 popoldne slava 200 letice kanonizacije sv. Vincencija Pallavelskega, ob pol 12 v predavanje misijonskega filma »Misijonsarjeva otrokac«. Ob 3 popoldne misijonska ura, 4 sklopitično predavanje Slovenski misijonarje, 7 misijonski film.

Ob delavnikih ed 14. do 19. junija je vask dan odprtja misijonske razstave. Dnevno tudi predavanje misijonskega filma in sklopitična predavanja. V soboto 17. junija zvečer ob pol 9 na prostem igra »Naša apostola«.

V nedeljo, 20. junija, misijonski kongres za Slovence: ob 9 sprej ug. škofov, ob 10 sv. maša na prostem, mšeju nadškof dr. A. B. Jeglič, misijonski govor, ob 11 slavnostno misijonsko

zborovanje. Popoldne pete litanije na prostem, nato na prostem igra »Naša apostola«.

Pozivamo vse Slovence, da se udeleže misijonskih slavnosti, posebno misijonskega kongresa 20. junija. Polovična vožnja je dovoljena. Tudi viaki se bodo ustavljali na posebnem postajališču v Grobljah tako, da bo komaj par korakov boje. Vsak udeleženec si mora nabaviti izkaznico, ki stane 3 din. Daje mu pravico do polovične vožnje in obiska vseh prireditv, tudi filma in igre v nedeljo popoldne, le za igro v soboto zvečer je treba plačati posebej 3 din. Kdor boče prenočiti, mora vsaj 8 dni prej javiti v Domžale-Groblje.

Slovensko ljudstvo, pokaži s svojo udeležbo, da ti je pri arcu Kristusova misijonska zapoved. Vabi te Kristus in sv. Cerkev, vabijo te naši škofovi in misijonarji. Z veliko udeležbo na kongresu bomo pokazali, da smo res katoliški narod.

G. Rupnik Franc, tajnik in eden najboljših igralcev in pevcev Slovenskega društva. Vsi želimo, da se čimprej vrne med nas v Zagreb.

Sr. Lakanec. Ogenj je uničil gospodarsko poslopje in hišo posestniku Antonu Fišterju. Gorreti je začelo zjutraj, ko so bili okraj vali ljudje v cerkvi. Požrtvovalnemu trudu domačinov in gospodov se moramo zahvaliti, da požar ni objel tudi bližnje stojajočih poslopij, o čimer bi se nevarnost požara povečala. Skoda je velika, zavarovalnina pa malenkostna. Sunčno, da je požar delo hubodne roke.

Tržič. Po vsem Gorenjskem dobro znani upok. lovec g. Anton Weisseisen je pretekli petek, 28. maja, dopolnil 80 let svojega trudospolnega življenja. Lansko leto je obhajal zlasti poroko s svojo zvesto družico Marijo, ki mu še danes živi in zdrava stoji ob strani. Jubilant je bil dolgo v službi na posestvih barona Bornra na Puterhofu pri Tržiču.

Leila 1929. se je hudo ponearečil, moral je v pokoj, vendar pa se klub težki poškodbi vprav z gorenjsko trdrovratnostjo upira smrti in Bog daj, da bi mogel ta odpor vzdržati še mnogo let. K lepemu življenjskemu jubileju mu iskreno čestitamo!

Mirna peč. V naši občini se sedaj pridno pravljajo občinska pota, ki so bila zelo zanemarjena. Globodelska cesta bo letos dovršena, kar bo v velike korist celih Globodelskih dolin. Pri zgradbi te ceste so bili zaposleni večinoma domači brezposelniki. Prav ima gradbeni cestni odbor, ki stoji na stališču, da se zaposlijo pri zgradbi te ceste samo takti v občini, ki so dela in zaslužku res najbolj potrebni. Na banovinski cesti, kakor so sliki, bodo letos pričeli s preložljivo znanega strmega klanca nad Ivanjo vasjo, kar je nujno potrebno, torej bodo zopet brezposelnici domačini lahko prišli do zaslužka. Prav tako nujno potrebna je preložljiv strmeka klanca na dovozni cesti na postajo Mirna peč, za kar občina že mnogo let prosi na merodajnem mestu. Nekateri lesni trgovci imajo v bližini kolodvora na tej cesti ob kraju kar nekako leeno skladiste,

Iz raznih krajev

Štanga. Ker si mnogi niso na jasnem, ali bo letos romarski shod pri sv. Antonu v Štangi v nedeljo 13. junija, ali naslednjo nedeljo, se tem potom objavlja, da bo v nedeljo 13. junija. V soboto zvečer bodo lepe romarske pobožnosti. V nedeljo se bo navezogodaj delilo sv. obhajilo, ob 6 po prva služba božja, druga ob 10. Vsi častilci sv. Antonia ste lepo povabljeni. Dan celodnevnega feščenja sv. R. T. pa bo letos v četrtek 10. junija.

Ajdovec. Precoč zahodnani smo Ajdovčani z dobrim. Kje pa tudi ni med pšenico ljužke. Pa ni več samo slabo nel. Prav mnogo je tudi lepega in dobrega. Samo hvalimo se ne radi. — Naša naša natančljivo presevano društvo z mnogimi člani pridno dela. Pretsklo zimo je bilo več lepih predelitev in tudi zdaj še ne miruje. — Naša učiteljstva vrši več kot svojo dolžnost. Dobro vidimo zihovno nesobitnost in trife. Naravnost gantijivo je bilo ob priliki prvega sv. obhajila otrok. Kaj več

naredi nesobična ljubezen, to ste nam tako lepo pokazali. Kdo je duša vseemu napredku, to tudi prav dobro vemo. Sej smo hvalični in vesem, ki toliko delajo za blagor nas in naše mladine, kličemo: Bog Vsem vesem obilno povrnil! Ludovik Puš;

Slovenci v Zagrebu. V nedeljo 23. maja je igralski odsek Slovenskega prosvetnega društva zaključil svoje delo za letošnjo zimsko dobo z veselo igro »Stric v toplicah«. Igra je bila prav zabavna, vendar ne brez zdravega jedra; tudi odigrana je bila dobro. Med odmori so naši študentje zapeli nekaj lepih narodnih pesmi, predv. Slovenskega prosv. društva, sodnik g. Rant Alojz pa se je zahvalil vsem igralcem in drugim sodelavcem ter obiskovalcem iger ter nas navduševal, da naj vedno in povezd ostanemo zavedni Slovenci. — Od 27. do 30. maja so bile duhovna vaje za slovenska dekleta, ki so se vabili v lepem številu ozvalne. Upamo, da bodo tudi duhovni zadovi lepi. Govore je imel jesuit g. p. Romec iz Ljubljane. — Te dni se je poslovil od naš

RAZNO

Vas draguljev. V francoski koloniji Cambodža se nahaja malo vasica, ki je dolga leta slovela kot najkratocenjša naselbina sveta. Neki trgovci so na potovanju skozi njo služeno odkrili, da se igrajo veliki otroci s svetlikajimi se kamni. Na žaljo so jih otroci vodili v bližnje naplavine, kjer so trgovci odkrili izredno veliko množino smaknih kamenčkov, ki so bili — dragulji. Mahoma je zasevila vas po svojem bogastvu. Čez kratko časa je število njenega prebivalstva narastlo na celih stotisoč ljudi, ki so v upiranju draguljev iskaliboj zasluzek. Letno je vasno zaslužila do 650.000 francoskih frankov. Kmalupa je dragocenih kamnov zmanjkal, z njimi je zmanjkal tudi prebivalstvo in danes steje vas draguljev komaj 1000 ljudi.

Stadijn in kmetice. Nedavno je sovjetski diktator sprejel v avdijence vojno skupino kmetic in delavk, ki delajo na takovih kolektivnih farmah. Sovjetski diktator je ob tej prilikli nagovoril, da zamorejo samo kmete, ki so last-

L. Ganghofer:

Martinj klošter

Roman iz začetka 12. stoletja

Poslovenil Blaž Poznič

27

Izmed sedmih koč, raztresenih po planini, je bila ena Marderekerjeva, ena Hanecerjeva, in v največji med vsemi sta prebivali obe planšarki, ki sta bili podložni županu v Senavu. Te koče so je dotikal visok, s skalami ograjen borjač, kamor so zaganjali vso živino, kadar v viharnih nočeh planinski stražar ni mogel netiti ognja proti divijem zverem; zataj čez odprto planoto je razbeaneli veter bučal s tako silo, da bi bil odnašal goreča polena s kupa in jih metal v gozd, kjer je gosto ležeča suhljad potrebovala samo ene iskrice, da bi vzplamela ko suba slama. Koča sama je obsegala le prostorno sijarno, kjer sta stali tudi seneni postelji obeh planšark. Dekleti sta bili že budni in sta kuhalji zajtrki. Prasket ognja in sukljajoči se dim sta zbudila Rudliba, ki je spal v novem senu na podstrešju koče. Zdrknil je s svisi, sprašil seneni drobir in obleke in stopil na prosteto. Tedaj je začel kričanje in se ozrl v smer, odkoder so glasovi prihajali. Pred njim se je v polkrogu nizal pašniški svet v ozko, proti jezeru držeč draga, ki jo je z ene strani zapiral strm gozd, z drugo pa ostre, samo z grmičevjem porasle in komaj prehodne Reginske peči.

Iz te drage je odmeval divji krik, ki je naraščal čim dalje tem huje. Viharno je stekel Rudlib po brezlini navzdol, a se je moral brž umakniti na stran; tropa bežečih krav mu je pridrvela nasproti, mukajoč, s penastimi gobci in izbuljenimi očmi, v skoku na vso moč bijoč z zadnjima nogama. Na vse vetrove je videl Rudlib ote-

mati se koze in ovce, povsod, od vseh koč so hiteli proti dragi pastirji in planšarke, pobirali sproti kamenje s tal, mahali s krepelci in divje kričali. »Medved, medved! Ugrabil je kozo! Tam! Medved! Tam! Tam! V peči beži! Tecite, tecite! Ubijte ga! Po njem! Ubijte ga!«

Rudlib je izdržal nož izza pasa, in v dolgih skokih, da mu je odletavalo kamenje izpod nog, tekel po strmem pologu navzdol. Tedaj je ob znožju Reginske peči že viden ljudi lučati kamenje in metati krepelca; med njimi je stal Mardereker s prstnim obrazom, solze v očeh, na bledih ušnicah venomer samo besedo: »Moja koza! Moja koza!« Nekaj skokov še in Rudlib je ugledal medveda, bač ko se je spustil med stene; ne meneč se za divji krik, kamenje in krepeleca, leteča vanj z vseh strani, je vlekel za sabo kozo. »Ljudje, nehajte metati!« je zavplil Rudlib in z golim nožem skočil kvišku po peščenem plazu, ki je bil otkropjen s kozjo krvjo. Divji krik je spremjal to početje; eni so klicali fant nazaj, drugi so ga podžigali s hripcavim vpitjem. Tedaj je zver opazila zasledovalca. Medved se je za hip obotavljel, potem je izpuštil svoj plen, in dočim se je mrtva koza z opletačimi nogami strkljala po strmem plazu, se je medved pognal v skok in se ujel na skalno polico, po kateri je odhacal med strme stene.

Rudlib je stal z dvignjenim nožem in glasno vriskal. Ljudje spodaj niso vedeli, kaj naj bi ta vrisk pomnenil — in si tudi niso mogli razložiti, zakaj je na tratiči sredi stene medved nenadoma izginil, kakor bi ga požiral vase pečina. Vriskanje se je zavrhlo Rudlib na polico, toda samo malo korakov je stopil po ozki stezi, ko so mu hipoma zazvenele v ušesih očetove besede: »Im naj ti nikdar ne prihaja na um, da bi se lotil divjadi!«

Med smehom se je fant obrnil; ni mu bilo težko ravnati se po očetovih besedah — zver je bila dobr

kjer vozniki odklajajo debele klode, kar močno kvari in uničuje živo mejo ob cesti, po drugi strani pa na cesti ležeči brana ogrodajo zlasti v temni noči vožijo s kolodvora. — Poštno razvantelejstvo je bilo v Mirni peči obesili že na nabiralnik za pisanje, za kar smo izvezeli poštni upravi; nismo pa zadovoljni, da se je ta nabiralnik obesil na neprisklednik kraja. Prav prikladen prostor za nabiralnik bi bil v sredini Mirne podi na križišču državne in bogovinske ceste, kjer je ocerodočen ves premet, ob sosednjih središčih cejmščin, v neposredni bližini so trgovine, gasilnice, predvsem pa občinski urad, župni urad in šolsko upraviteljstvo, tam uradom je pač bliže boditi in nositi uradno pošiljko naravnost na poštni urad, kakor v nov nabiralnik, ki je preveč oddaljen od središča. Kdo je tako »modroc« svetoval, da priča nov nabiralnik tako daleč od središča Mirne peči, ni znano.

Sv. Primož na Komniku. Romarji sporočamo, da bo pri nas na sv. Primoža dan sveta misa ob 6. v nedeljo, dan 13. junija pa ob 6. in 10. dopoldan. V soboto zvečer bo ob 7. pridiga in litanje z blagoslovom. Tudi sv. zakramento bodo romarji lahko prejeli na dan sv. Primoža, kakor tudi v nedeljo. Vsi najljubljene povabljeni.

Poliane nad Škofijo Loka. Zadržana maskarna v Hotavljah je izpolnila in razkrila svoj obrat tako, da sedaj lahko zadoši potrebam celo gornje Poljanke doline. Izdelki te mlekarne so na trgu izkani. Njeno mesto je bilo tam v Berlinu med prvimi povabljenimi. To pa je važno. Mlekarne je lahko ustanoviti, kapac za izdelke dobiti je pa težko. Kmetje, oklepate se te mleknene. V slogi je moč! Složni bomo tudi lažje dosegli podpore pri oblasteh, ki so našemu prizadevanju naklonjene. — Važna zadeva naše doline je tudi regulacija Sora, ki si je po katastrofi leta 1926 ubrala svoja pota. Treba bi bilo javne pomoči, da bi njen tok uredili. Tudi naša cesta kliče po izboljšanju. Zlasti Cvelfarjev klanec je velika nadleža za živel in človeka. Kakor ališimo, se ne merodajmo mestih za te klance že zanimajo. Da bi le kmalu izginili! — Rač na polju je zaradi posledičnega defekta začela. Vendar bodo lepi majskih dnevi sarskej popravili. Ce smemo soditi po cvetju, bo tudi sadja obilo. — Obtinske volitve so pred durem. Upravo, da bomo izčrtili vedovo občina v roke mokra, ki se bodo izkazali vredne ljudskega zavpanja.

Dolenjska Beneke. Nedavno nas je obiskal naš g. ban, ko se je vrnil iz Brežic. Kar po domačem je pokramljal z našimi možmi, ko je v

obč. hiši sprejemal deputacije. — Vinogradci so že odeti v zeleni plasč in kličejo ljudi k delu. Pero-nospora nam bo letos delala preglavice. Le v pravilnim skropljenjem bomo prepričili škodo. Bog dač arca, da bomo kaj pridelali — Naš g. župnik je že vedno na bolnišnici dopustu. Naš novi g. kapelan ima dela čez glavo. Saj ima samo vše ket učitelj. Bog dač, da bi tudi g. župnik lahko kmalu zdravega imeli med seboj.

Račica pri Vel. Lačah. V prijaznem pomladnem in poletnem času, ko je vas zavila v dehtete cvetje in zelenje pride nešteto tujev obiskovali rojstvo vas Primoža Trubarja. Seveda si pri tem ogledujejo tudi druge stvari, predvsem slednjega zanima tudi naša cerkvica, v kateri kraljuje sveti Jernej. Je pa ta naša cerkvica nujno potrebna temeljnega popravila. To pa je za same važane, klije veliki vseči v požrtvovanosti, zelo težava stvar. Da bi vsej nekoliko pomagali kriti stroške popravila, smo se odločili dekleta in fantje, 25 po Številu — same Ročenje, da vprizorimo v la nasmernost igro »Izpod Golice«. — Igrali bomo v soboto 5. junija ob pol devetih zvečer in v nedeljo 6. jun. ob 3. popoldne v dvorani Zadružnega doma v Velikih Lačah. — Več, ki ljubite poštano razvedrilo in ki ste na tem, da pomagate, da bodo naše božje huse dostopa prebiljavača, in da s tem podprete izredno veliko požrtvovanost sedežljivih vseh našnjakranejših vabljencov. — Dekleta in fantje Ročenje.

S. Ožbolt. Pretekli teden je doživel naš župnika izredno lepo slovensko laneli smo av. misijon. Med sv. misijonom smo navdušeno prepevali misijske pesmi. Uvelodi smo ljudske petje, kar je pobožnost zelo povzdignilo. Samo nekateri še ne-

čajo pati. Misijo, da jim je to v aramatu, pa je ravno nasprotov. Dnevi sv. misijona nam bodo ostali neizbrisivo v spominu. Posebno lepo je bilo ob sklepnici procesiji. Hvala če, gospodino misijonarjem in našemu dobroru g. župniku za vse trud. Bog dač, da ostanejo sadovi sv. misijona trajajo.

Dragatūš. Kakor smo razvitali, mainjško deklaracijo smo pa le doslejno proslavili. Kresovi so v soboto zvečer goreli po vseh vetrjih vseh, in se pa malih, na Belčem vrhu še celo dva. Najlepše je svetil visoko nad Tančgori gore, ki je strime gledala lo svetlobe. Dne 5. maja je na Tančgori gorel sibis – zidanica in smo mislili, da je kres, a sedaj pa je bil res.

Dolske. V Petelinjah je 28. maja po dolgi belzeni umrl v 82. letu starosti Jeršinov oče, g. Janez Franc, posestnik, bivši župan in dolgoletni občan dolske občine. Bolezan je prenasal s prave krščanske potrežljivosti: v molku in neprestani motivi. Bil je mož globoke vere in gorske molitve; velik priatelj knjige in poštenega tiska. Posobno tjuh mu je bil »Domoljub«, ki ga je v velikim veselju prebiral dolgih 40 let. V tem duhu je tudi vzgajal svojo družino. Srečni otroci, ki so imeli kakega očeta: vernega, strogega in dobrega. S pokojnim je legend v grob mož, ki je učil spoštovanje. Pogreb je bil v nedelje ob veliki udeležbi od blizu in daleč, kar jasno priča, kako priljubljen je bil pokojni. Naj počiva v miru. Preostalini nase iskreno sočutijo!

Raka. Toplo popoldne zadnje nedelje me je zabilo od doma. Proti Bucki gredec zven, da tam pripravljajo proslavo 20 letnico majskih deklaracij. Seveda to brez mene ne sme miniti, si mislim. Pa so tudi dokaj lepo napravili. Proslavo je otve-

NOVI GROBOVI

d Kadar pa amrta kesa kesi... V Celju je umrl posestnik Emili Pitamic. — V Trbovljah je mirno v Gospodu zaspal posestnik in gostilničar Franc Sušnik. — Pri sv. Lovrencu na Dravskem polju so pokopali 73 letno posestnico Persah Marijo v Pieterjih. — V Komnu na Krasu je zapuštil solzno dolino soproga trgovca Erminija Ravbar. — V mariborski ženski bolnišnici v zadnjem času poročnice izredno pogosto zapuščajo solzno

dolino. Te dni je odšla tam v večnost Vera Novak-Dostalova, profesorica na drž. klasični gimnaziji. — V St. Juriju ob Taboru so pokopali posestnika Ludovika Plavška. — V Dolskem so pokopali posestnika in bivšega župana Franca Jemca. — V Ljubljani so umrli: posestnik Josip Jakopič, inž. Matej Guzelj, Ivan Žitnik, Marija Rebernik, posestnica Helena Starce, Peter Perkavec, veletrgovec in posestnik Feliks Urbanč, brzjavni mojster v p. Andrej Abram in učitelj Vaclav Požar. — Daj jim, Gospod, večni mir!

sbranjena; nobene roke ni bilo treba več, da bi jo ubijala. Ko se je vrnil Rudibr k ljudem, je z žarečim obrazom obstal pred njimi in rekel: »Pojdite domov, ljudje! Kosmatin je ugrabil danes zadnjo kozo.« Zataknili si je nož za pas in odšel.

Marderek je klesal ob svoji razmesarjeni kozi in tarnih, drugi so kričali — že vedno niso razumeši. »Stopim tja gor!« je zavpil starejši Hancerjev. »Višči moram, kaj se je zgodilo!«

Ni mu bilo lahko spiezati na skalno polico; ko je prispel do kraja, kjer je bil izginal medved, je prodireno zavpil proti ljudem: »V jami leži! Vrvi sem, vrvil Ujeti ga moramo!«

Oni, ki so ga slišali, so začeli tuliti kakor v pijani nadosti; eni so odhiteli proti kočam, da bi prinesli vrvi, trije planšarji so spiezali k steni, drugi, planšarice in pastirji, so obšli pečino in se povzpeli na greben s planinske strani. Ko so z višine pogledali v jamo, so videli ujeto zver sedeti pokonka, z malimi črnožarečimi očmi, znotraj oprezujajo za izhodom.

Vse je kričalo, zmerjalo in se rogalo. »Ubjite gal! Ubihte gac je vpila ena planšarka, in druga: »Natalje nani skale!«

»Ne, ne« je zavpil Hancerjev. »Zivega moramo ujeti! Zivegat!«

Cez steno so spustili vrvi, pri vsaki je napravil Hancerjev zanko, in njemu ta onim trem planšarjem je brez truda uspelo, da so ujeli vse štiri medvedove žape v daveče nadzre. Divje kričeč so oni na vrhu potegnili za vrvi, medved se je dvignil, drsal iz jame — kepa kres brambe — ob steni, v tem ko so planšarji in Hancerjev skokoma planili v draga. Počasi je plaval medved

ob steni, se zibal in gugal v svojem silovitem in vendar brezplodnem upiranju, vrteč se v krogu in butajoč ob slednjo ostro kieč. S klukami na gorjačih so zavlekli planšarji in Hancerjev zvezzano žival, ko se je dotaknila tal, na sredo drage, pograbili vrvi in stekli vsaksebi na štiri strani, tako da je ležal medved na hrbitu, z razkrečenimi žepami, brez brambe in moči.

Vsi, vsi so se zdaj zgrnili okoli njega, kričali in vreščali, tulili in vriskali kakor obsedeni od togot, pijani od krvoločja. Cesa niso zaradi te živali moralni prestati vsi, brez varstva in pomoči! Globoke, krvaveče rane je zadačil njihovemu življenu, njihovemu bornemu imetu, gladovali so in stradači, tresli se in jokali, trpeli stiski in nadloge zaradi te zveri! Zdaj jo imajo v rokah, zdaj pride kazen! Besno kričeč so obmetavali žival s kamnjenjem in jo suvali z nakovanimi coklami v lakotnice. Medved je trpel brez glasu, kakor preponosen, da bi izdajal mučiteljem svoje trpljenje; le zdaj pa zdaj je skusil dvigniti okrvavljenog glavo in je vriel utrinjajoče se oči na vse strani. S krepeleci so bili po njem in mu pulili iz kožuha cele pesti dlake. Ko obseden je pograbil Marderek razmesarjeno kozo, tlačil medvedu krvaveče kose mesu v gol in bropel: »Zril! Zril! Zril! Dekle, ki mu je bil Vacemanov sin ukradel deklikšo čast, je pljunilo medvedu v oči in s penecimi se ustnicami kričalo: »Tako ko ta, bi moral lečati pred nami nekdo drugi! Drugi!« Ko ogenj je zajel ta beseda razlučeno ljudi. »Vace, Vace!« so vpili na medveda, in toča kamenja se jo usula na brezbrambno žival.

Rudibr, ki ga je bilo privabilo vpitje, je prihitel nazaj. »Ljudje, ljudje! Ali ste še ljudje? Bodite vendar usmiljeni in pestite, da ga zabudem!« Toda zatiali so fanti nazaj. In Hancerjev je zavpil: »Kaj naj mu sto-

države, postati žene je nakinje. Ena kmetica je že nato vprašala, kaj razume pod junatirom. Sizilin je odgovoril: »Junati je v službi sovjetske domovine.« No, potem ne bomo nikdar prave materje, je pristavila druga kmetica. Seve so je nato s silo odvedli iz dvorane. — Pa je imela prav.

Pogreb poglavarija dr. Iška vzhodne cerkve. V Carigradu je pred meseci umrl grški patriarh Focil II. Pokopali so ga po več tisoč let starih obredih, ki so sile zanimali. Mrtevga posadijo patriarha v njegovih mašnih oblačilih na bogato okrašen stol v cerkvi, ki je bila zgodovina prestolnica. Tri dni in tri noči sedi mrtvi potegljar v vsem svojem znanjem krasu, mimo njega pa se premikajo tisoči in tisoči in mu poljuhajo ovelo roko in ga prosijo za zadnji blagoslov. Enilen potje napolnjuje vizitatorji prostor, iz posod se dvigajo modrikasti oblačili, na oltarjih plagočajo debele sveče. Ugasilih oči zre starci mož na prestolju na številno močico, na prshl so mu sveti dragocene križe, na kolehih mu sloni sv. pismo.

ri in zaključil agilni g. župan. Svojo zmožnost so pokazali pevci in deklamatorji. Vse priznanje pa zasluži mladi govornik Kitarjev Lojze, ki je svoj govor dovršeno prednaučal. Še je navzoče navduševal domači g. župnik za izobraževalno in organizacijsko delo, nato pa so z mogočno »Sveti Slovensci« navdušeni odhalili udeleženici. — Nedelja sv. Trojice pa je bila na Raki dan naših deklet. Za to prilike so bogato odelo šmarnični oltar z belimi cvetjem. Pristopile so zjutraj k skupnemu sv. obiskuju, popoldne je bil pa slovesen sprejem v dekl. Mar. družbo, 29. deklet se je pridržilo Marijini četi. — Na Dolgi Raki je umrl prištean last, ki je kot posebnost za našo dobo se vedno nosil skrbno negovanego brado, Martin Obrč. — V novomeški bolnici je odšlo med nebeške krilatec nalo dekle, Jakševa Julka iz Rak. Večni mir!

Beričovo. — Karel Pance, p. d. Karel oče iz Beričevega je 16. maja v 85. letu starosti za vedno prešel k Bogu po plašču za svoja dela. Bil je povod v vsej zaveden katoličan, bil je ustanovni član katoličkega prosvetnega društva v Dolu. Čital in podpiral je kat. časopisje. Da je bil apoštovan, smo dokazali s spremetom na njegovi zadnji poti, kamor

smo ga spremili s tremi duhovniki. Društveni pevski zbor mu je ob grobu zapel žalostinke. Stetilna je bila udeležba sorodnikov, prijateljev in znajence. — Bog mu daj večni mir! — Tebi mlašina pa stavimo za vzor tega slovenskega moža, napa molitve, dela in trpljenja. — Posnemajte!

St. Jernej. Cetudi imajo ljudje pri nas polne ruke dela, je proslavljena dvajsetletnica majnske deklaracije privabila iz vseh vasi ugledne može in lante, da manifestirajo svoja čustva do onih, ki so nam ustvarjali novo narodno državo. V soboto večer je bila naša vas okrašena z zastavami in na mnogih oknih so gorele lučke. Ob 10 zvezdah je krenil spred iz društvene dvorane pred Konzum z godbo na čelu. Raz balkona nam je v krasnem govoru občital postanek majnske deklaracije g. dekan Anžič. Po govoru je godba Prosv. društva zaigrala državno himno, nato pa je dolgi

spreved krenil čez vas med gromkim vzlikanjem narodnemu voditelju dr. Korosecu, med petjem domoljubnih pesmi in radostnim vrskanjem naših fantov, ter se zaključil zopet pred dvorano. Pri tej proslavi moramo posebej pohvati gasilsko čelo iz Dol. Maherova, ki se je korporativno udeležila proslave v uniformi z g. Prinjetom na čelu. Maherovčani! Pokazali ste, da znate ceniti zasluge in pomen naših voditeljev. Hvala vam! Ceprav smo v vasi in nimamo mestnih proslav, je pa ta naša manifestacija bila pristršna, — so pa naši kresovi bili edraz istega ognja ljubezni do slobode, ki gori v naših svobodoljubnih kmečkih srcah, ki si ne puste kratili slobode, vere in domovine.

Ribno pri Bledu. Jubilej majnske deklaracije smo v naši župniji dostojno proslavili. V soboto večer smo začeli zgasiti kresov. Naša udeležba na Bledu je bila zelo velika in pestra v soboto in v nedeljo: mnogo konjenikov in narodnih nošč na vozovih, gasilci in pevci. V nedeljo popoldne ob 3 pa so združeno društvo v Ribnem priredilo proslavo v gasilnem domu. Zgodovinsko zasnovani govor g. bož. upravitelja Breganta, deklamacije šolskih otrok in več pevskih tolk moškega zboru pod vodstvom organista Jožeta Arha. Vse je bilo prav lepo in domače.

Selca nad Škofijo Loko. Prvi dan majnika so zvonovi zapesti žalostno pesem, ki je oznanjala smrt blage 28 letne Ivanke Tavčar. — Ivanka, vse svoje življenje si posvetila Bogu in Mariji. Vdano si prenašala vse boleznine. Tudi tebi veljavajo besede: »Kdoč otrok je zvest Marijin, smrti naj se ne boji; luč nebeska mu zasiče, ko ugasnejo oči.« Res nasi se bala smrti, temveč si vdano prizakovala, da Te Marija pokliče k sebi. Zgodilo je se po Tvoji volji. Na mrtvaškem odru si ležala čista, neomaidevana lilia. Na ustanicah Ti je ležal na smeh in ime Marijino. — Draga Ivanka, težko Te bomo pogrešali, posebno tvoja mati, kateri si tako rada naradila veselje, ravno tako tudi bratje in sestre, ter vaš, kdor Te je poznal. — Zavedamo

se, kaj si nam biva. Ti, zato Te ne bomo pozabili, marveč nam bo ostal trajen spomin na te. Podvajaj v miru in domača zemlja naši Ti bo lahka. Tvojim časom čim lepo sožanje!

Hrastnik pri St. Gotardu. Dne 5. junija bo dopolnil 70 let velepoštovalni in sposobno priljubljeni Alojz Izakar. — Jubilant je prava slovenska korenina, ki kljub visokim letom še vedno nemurorno deli in pospravlja različna klicavničarska dela. Njegova zaloga duhovitih šal in domidio pa ga izdaja, da je bil nekaj godec. Toda ne samo doma, uveljavil

se je tudi v javnosti. Kot župan je vodil tukajšnjo občino Trojane v težkih letih od 1909 do 1921. Bil je član cestnega odbora ter raznih drugih ustanov in društva. Jubilantu, ki je tudi zvest naročnik »Domoljuba« želimo, da ga Bog ohrani krepkega do skrajnih mej življenja.

Zagradec. Majniško deklaracijo smo proslavili na sledenji način: Na predvečer so začarali številni kresovi v območju naše župnije. V nedeljo se je vrisala proslava majniške deklaracije v primerno okrašenem gasilnem domu, katero je pripredelo pravetno društvo spoznamo s krajevno organizacijo JZR v Zagradcu. Proslavo je otvoril s primernim govorom pravetnega društva Skupek, nato je zapel pevski zbor nekaj pesmi pod vodstvom g. organista Jernejčića, nakar je g. župnik v svojem govoru pojasnil pomen majniške deklaracije. Končno so deklamirali g. Draga Skupčka, ga. Tirk Košak in g. Janko Zajc. Proslave se je udeležilo lepo število občinstva in s tem manifestiralo za dr. Korošca.

Ali gospodinja lahko zbirski bogastvo? To se lahko z mirno vestjo potrdi, če se ponisi pri tem na vsoto, ki tiči v dobro ohranjenem zakladu perila. Ako bi se moralno gospodinjstvo vedno znova oskrbovali z novim perilom, tedaj bi bila domača blagajna kaj hitro izkrpana. Gospodinjstva stori radi tega vse kar je mogoče, da ohrani svoje perilo čim dalj časa snežnobo in lepo. Ona dela tako, kako se je naučila od svoje matere in stare matere, za pranje in nego svojega perila uporablja samo dobro Schichtovo milo znamke »Jelen«.

12.

V gozdu pri Lokijevem kamnu je bila od ranega jutra pridno pela sekira. Padla so nova drevesa in naditorisom, ki ga je bil začrtal oče Ebervajn, so že na štiri debla visoko in v dve bruni stale stene kloštra in cerkvice. Pred enim šotorom je ležala, z belim lesom v soncu se lesketajoč, sedaj že precej dovršena podoba Krizanega; v surovem je dlelo že opravilo svoj posel, začela se je drobna rezbarija z nožem.

Zdaj so počivali vse roke, zakaj zapel je bil opoldanski zvon. Hlapci so polegeli okoli ognja, in za iz golfa narejeno mizo so sedeli Ebervajn. Valdram in Švajker; odmotili so in brat Vampo je prišel s kadečo se skledo. Ebervajn je namrščil čelo, ko je zagledal jed. »Brati! Proti moji besedi si šel po mleko?«

»Ne, dobri oče, mleko je prišlo k meni!« se je muzal Vampo. »Danes zarana, ko sem bil vstal, da bi zanetil ogenj, sem se pred šotorom skoroda spotaknil obenj — in poleg ročke je ležal oči ržen kruh, sladek sir, in še surovo maslo, kaj snažno zavito v zeleni liste.«

»Ali veš, kdo je dar prinesel?«

»Skoroda bi vedel. Pa vendar, mogoče se motim...« Vampo je pomežniknil in se ozril v Švajkerja, ki je zardel do las. »Mogoče še človek ni bil, ampak angelček z nebesko mano in sladkim mlekom iz oblubljene dežele, kjer se oči tudi med. Tega pa ni bilo poleg!«

»Zoprno gobezdalot!« ga je pokaral oče Valdram. »Zaprij svoja usta, če jih ne moreš odpreti, ne da bi skrunili svetega s pregrejno besedo!«

»Samo pošalil sem se, oče!«

»Šali se pri ognju s hlapci, ne pred meno, ki se mi tvoje besede studijo!«

Po treh dneh in nočeh se terke spet napolni, izvrne se zadnji obredi, nato polož mrtvega poglavje v hroščivo krsto in nato v cerkevno grobino, kjer počivajo njegovi predniki.

Francija je leta 1934 izvozila za 895.000.000 dolärje manj vrednosti nega kakor prejšnje leto.

U britanski Guiani se nahajajo orjaški metulji, ki merijo čez peruti do 10 palev.

Pragord na strehi. Na strehi nekega nebodičnika v Los Angelesu se nahaja pravi pragord, ki obsegajo 300 kvadratnih metrov. Tivonijo ga tropска drevesljana, palme in še drugo južno dreve. Da bi bil še bolj živ, so v njem zaseliли opice, kuščarje in druge štirinštirin dvonoge živali. Vse je seveda namesto v služi zabavništva, ki jim živi pravjo. Razvede vselej planšarjem: »Privoščim vam to!« Nato je odšel proti Reginski steni, da bi zasul jamo, ki jo je bil izkopala.

Planšarji so se začeli med sabo pričakati. »Ti si bil prvi, ki je izpustil vrvi!« je zavpil eden, in drugi: »Lažeš, ti sam si bil tisti!« Beseda je dala besedo, skočili so si v lase in potem so govorili s pestmi.

Ranjenca so bili prenesli v kočo in Ajgel ga je obvezal; potem je poiskal še Marderekera in ga povabil na več.

Pri svetlem soncu se je napotil dalje.

Iz naših društev

Cemšenik. V nedeljo, dan 18. junija proslavil paže proučevalno društvo 25-letnico postavitve proučevalnega doma in obenem 20-letnico majnske deklaracije. Vas zavedene prijatelje katoliške pravoslavje vamo ta dan v Cemšeniku in še prav posebno tiste, ki ste pred 5 leti bili na proslavo 20-letnice našega doma, pa so Vas oroočniki pognali nazaj, odkoder ste prišli, predno sta mogli dati izraza svojim čutom. — V nedeljo 18. junija je v Cemšeniku protest, nezastreljen pot. Na koncu vseh potov in staza, ki Vas pripeljejo v naš akademijski Cemšenik. — Spored: ob četrtni na 9 sprejeti gostovi, ob tri četrti na 9 sprejeti v cerkev, ob 9 sv. mašah, nato pa pravoslavni labor pred cerkvijo, na katerem govori več odličnih govornikov. Ob 8 popoldne bo pred cerkvijo narodna igra »Jurij Kozjak«. — Pridite!

Jedite. Proslava 20-letnice majnske deklaracije bo pri nas v nedeljo 6. juniju ob 8 zvečer v Domu. Na sprednjem je več pevskega tečka, deklamacij, govor in igra »Naša pravda«, ki nam kaže trpljenje naših ljudi v tisti dobi. Pridite vse: možje in fantje, ki ste na frontah doprinšali najtejše žrte za našo svobodo, žene in dekleta, ki ste doma nosile vso težo tistih dni, pa kljub temu z vso zavednostjo in odločnostjo pripomogle majnski deklaraciji do njenega zmagovalnega pohoda po naši demovini. Vabilena tudi mladina, da bo znala prav caniti težko pridobljeno svobodo. Vstopnina vstopna zelo znižana.

Ziri. Krajevna kmečka zveza je priredila sestanek dne 30. maja ob 8 popoldne pri Jakobu Kavčiču v Koprivnici. Vsi povabljeni posestniki so se sestanku udeležili v polnem številu, razen onih v Javorjevem domu. Na sestanku nam je Potoknik Ivan iz Dobravčeve obrazložil potrebo, korist in pomen kmečke zvezze. Vsi smo mu z zanimanjem sledili. Se bolj onememb vredno pa je, da so vsi do zadnjega prisotnili v Kmečko zvezu in tudi vsi plačali članarinu. Naj napravijo tudi ostale vase naše župnije tako, pa bo kmanu postala naša Kmečka zveza močna organizacija.

Veselico za zaslужne delavce je priredil belgijski kralj Leopold v svojih vrtovih.

Vez odbor komunistične stranke je zapela kitajška policija v Nankingu.

Pri voštih v nizozemski parlament so zmagali katoličani, skrajni desničarji in levčarji so pa propadli.

IZ ŽIVLJENJA KMEČKIH ZVEZ

Kmečka žena in naš čas

I

Na prelomu časa živimo. Svetovna vojna je bila zadostni vzoren dogodek v zgodovinskem toku, da je zaključila eno obdobje človeškega udejstvovanja in razvoja ter odprla vrata novi dobi. Kakšna bo ta nova doba? Povedati je treba, da to dobo ustvarjamo vprav mi, ki sedaj na zemljini živimo — da bo zaradi tega ta doba takša, kakršno bomo mi s svojim sodelovanjem ustvarili — ali pa z brezbrinljivostjo in prekrizanimi rokami pustili, da jo po svoje ustvarjajo drugi brez nas in morda proti nam.

Zgodovina nas uči, da se na zemljini vsaka stvar razvije ali v boljšem stanju ali v propad. Ta razvoj poti bojšemu ali slabšemu je v našem času: brez tega razvoja ni nobene dobe v zgodovini. Toda poleg tega — recimo stalnega, neprestanega razvoja se pojavi v gotovih časih še prav izreden, poseben preobrat, ki ga povzročajo izredni, zgodovinsko važni dogodki, na primer odkritja novih delov sveta, važni izumi, velike revolucije (na pr. francoska), velike vojske (nakar svetovna) itd. Pri takih preobratih se dotedanji razvoj nekako hipnotizira: starega je konec, ker po starem ne gre več, treba je nova poti. Mi živimo v dobi, ko stopamo novo pot. Kam in kako, to je vprašanje.

Naj čas ima v sebi ves polno nejasnosti in zmede. Kamor pogledamo je prav za prav zmenjava. Ce se ozremo na kulturno, najdemo kopico ljudi, od katerih vsak po svoji skuša najti pravo smer, v katero naj se razvija izobražba, umetnost, znanost, in je prepričan, da je načel rešilno stezo iz težav sedanjega časa. Pa se prej ali alej izkazuje, da ni bila prava. Treba je načelno jasneje pogledati vekovitega, trdnega temelja vsekoton, ki hoče v današnjih dneh biti vodnik kulturnega razvoja narodnih moocio.

Isto zmenjava zasledimo v gospodarskih vprašanjih. Mnogo desetletij oznamjanji »evangelije gospodarskega liberalizma (popolna prostost posameznika) je pripeljal človeštvo takoj daleč, da je jasno spoznalo, da po tej poti ne more več naprej. Gospodarska svoboda je nujno rodila neverjetno izkorisťanje, ki je rastlo na eni strani v grozoljni kapitalizmu, na drugi v neizogibno obubožanju.

Liberalistični gospodarski sistem se ruši — treba je ubrati nove pot — toda človeštva se kaj rado zleti iz ene skrajnosti v drugo. Tako se godi tudi dandanes. Iz neomejene volje posameznega človeka, ki je rodila toliko zla in hudega, se hoče ustvariti neomejena volja skupnosti (skoletival), ki gre tako daleč, da v komunizmu posameznik sploh nič več ne pomeni, da je samo navadna številka skupnosti, ki o vsem odloča. Isto načelo neomejnega pravila vidimo tudi pri fašizmu, ki tudi posameznu človeku v imenu skupnosti zelo obtuhno omrežuje svobodo. To so skrajne poti, po katerih skušajo narodi doseči novo dobo. Nekako v sredini pa stoji nauk Kristusov, kakor ga označuje in uči njegova Cerkev. Ta nauk pravi že 2000 let isto: da je vsak človek s svojo neumirljivo dušo odštevenec Bogu in zato sam zase veličina, ki se je nikoli in nikjer ne sme ponizevati v golo brezbrinljivo številko neke skupnosti, ki bi njegova osobnost ubijala; pa drugi strani pa isti nauk uči: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe? Ni ti tedaj dovoljena svoboda v nobenem pogledu, kakor hitro gre ta tvoja svoboda na račun tvojega bližnjega.«

Naj čas se torej oblikuje. Toda takoj je treba pristaviti: ne oblikuje se sam, oblikujejo ga ljudje. Ljudje, ki imajo o bodočnosti različne nazore. Zato se danes misli in ideje krešajo, vodi se bud boj za lice bodoče dobe. Ta boj vse čutimo. Tudi kmečki ljudje. Vemo, da bodo ob obličju bodoče dobe odvane tudi rešitve vprašani, ki trdo zadevajo kmečki stan. Vemo, ali bi vsaj morali vedeti, da se človeštvo združuje v stanovske vrste, kakor je bilo že nekoč združeno. Znano nam je tudi, da bo v borbi za odločilen vpliv pridobil odločujoče mestno le tisti stan, ki bo tesno strnjhen in združen prav čas dobro vedel, kaj hoče.

Večina slovenskih žen in deklet pripada kmetkemu stanu. Vaše živilne roke in izdelana teleza je jasno potrebujejo. Nič preveč ne povzdržuje svojega dela in svojega pomena, če posdarite, da na Vaših ramah stoji težak del gospodarstva, da je v Vaših rokah slovenska kmečka družina in da je v prvi vrsti v rokah slovenskih kmečkih matjer in kmečkih deklet usoda slovenskega naroda. Ce je njihov delek pri vsem tem tako velik, ce je pregovor veli — da žena tri vogale pri hiši podpira — kako bi moglo biti prav in v redu, da bi se

W. Hoff — 1. O.:

Pravljice

Ce je tekla reka ravno, je stekel na prvi sklep, velel vsem, naj potegnejo svoje drogove iz vode, potem pa je zasadil svoj ogromni drog v kremen, pritisnil in splav jo zletel naprej, da so drevesa in vasi kar zaplesale mimo njih. Tako so rabilni za vožnjo do Kolina ob Renu, kjer so navadno prodali svoj tovor, polovicno manj časa kakor sicer. V Kolincu pa je dejal Goran: »Vi ste res pravi trgovci, ki niti ne veste, kaj je vaša korist. Ali mislite, da porabijo Kolincani zase ves ta les, ki pride iz Crnega lesa? Ne, ampak vam dado zanj le polovicno tega, kar je vreden, potem pa ga drago prodajo v Holandijo. Prodajmo tukaj le mala bruna, z velikimi pa pojdimo v Holandijo; kar izkupimo preko navadne cene, je nač dobitek.«

Tako je govoril zvijačni Goran in drugi so bili s tem zadovoljni, nekateri, ker bi si bili radi ogledali Holandsko, drugi zaradi denarja. Samo eden med njimi je bil pošten in je opominjal, naj ne izpostavljajo blaga svojega gospodarja nevarnosti ali ga ogoljufajo za višjo ceno, toda niso ga poslušali in so pozabili ujegove besede. Holandski Goran pa jih ni pozabil. Peljali so se torej z lesom po Renu dolji, Goran je vodil splav in jih hitro pripeljal do Roterdama. Tam so jim ponudili štirikrat višjo ceno, kakor so prej les prodajali in zlasti ogromna Goranova bruna so plačali s težkim zlatom. Ko so videli Crnočlanji težiko denarja, niso vedeli, kaj bi počeli od veselja. Goran je izkupiček razdelil, en del za lesnega trgovca, druge tri med može. In zdaj so se spajdašili z mornarji in drugo nič vredno sodrgo po gostilnah, zapravili in zaigrali de-

nar, vrlega moža pa, ki jih je bil svaril, je prodal Holandski Goran nekemu trgovcu z človeškim blagom in nihče ni več slišal o njem. Od tedaj je bilo za mladce v Crnem lesu Holandsko raj in Holandski Goran njih kralj. Trgovci z lesom dolgo niso nič izvedeli o teh kupčijah in neopazno je prišel iz Holandije v deželo narod, preklinjanje, grde razvade, popivanje in igranje.

Ko pa je stvar prišla na dan, se je Holandski Goran izgubil, a mrtev je ni; že sto let straši po gozdru in pripoveduje se, da je že mnogim pomagal, da so obogateli, seveda — na stroške njihove uboge duše, več nočem reči. Toliko je pa gotovo, da izbira še sedaj v takih viharnih nočeh vsepovsod po Jelovi gori, kjer se ne sme sekati, najlepše jelke; moj oče je viden, kako je štiri čevlje debeleo jelko prelomil kot šibico. S temi obdaruje tiste, ki zapuste pravo pot in gredo k njemu; o polnoči znošijo nato sklepovje v vodo in on vesla z njimi na Holandsko. Toda če bi bili jaz kralj in gospod Holanske, bi ga dal s kartičami v tla zabit, kajti vse ladje, ki imajo od Holanskega Gorana tudi le eno bruno, se morajo potopiti. Zato se toliko sliši o nesrečah na morju; kako bi se sicer mogla potopiti lepa, močna, kot cerkev velika ladja? Toda kolikorkrat Holandski Goran v viharni noči v Crnem lesu jelko podre, a skoči ena njegovih starih iz ladjskega sklepovja, voda vdere v ladjo in ni ji več pomoči. To je pravljica o Holanskem Goranu in resnično je, da izvira vse zlo v Crnem lesu od njega; o, zna človeka narediti bogatega, če dostavlja starec skrivenostno, zoda jaz ne bi maral nicesar od njega; za nobeno ceno bi ne maral tičati v koži debelega Ezebela in dolgega Oclita; tudi kralj plesil se mu je menda vdalič.

R A Z N O

Koliko je zlate v zemi? Po najnovejših podatkih se je po odkritju Amerike do danes skupno po vsem svetu pridobilo 32 tisoč ton zlate. Polovica te količine je bila pridobljena v minulih stoletjih. Vse zlate na svetu bi spravili v kocko, široko in visoko 12 metrov. Približno 15 tisoč ton vsega zlate je v dežurju, ostalo zlate je v okrasilih, tehničnih predmetih, zobel i. dr., ali pa je šlo v izgubo.

Luna in ajeni skrivenosti se žarki. Do danes menimo, da je luna mrtva zvezda brez ozračja in svetlobe. Njena svetloba je samo odvek sončne svetlobe. V zadnjem času pa skušajo zvezdoslovci dokazati, da izzareva tudi luna svojo posebno svetlobu. V mesecnih nočeh se skoči osam mesecev in postavili luminarje zrakom marmornate, steklene in tkane predmeti. Učinki so bili izredni. Marmornati predmeti so izgubili svoj blešč in se zadeli krušiti, tkivo je izgubilo svojo barvo, steklo pa postal motno. Učinki so nato sklepali: Sončni žarki bi vistem času

šil je brigata, po kateri poti bo krenil voz v bodoč dobo? Če novi čas ustrežuje ljudje — kako bi moglo kmečko žemstvo držati v tako važnem trenutku roke križem, če, to nac nič ne briga, to mi uvedijo moštvi? Ne tako! Zavedajte se odgovornosti, ki jo sedanje razmere nalgajo slhemni slovenški kmečki ženi in dekle. Danes gre za več takor samo za tvoj in moj dom in njegov gospodarski napredok; gre za ohranitev naših svetinj, ki so v nevarnosti, da jih prekuje sedanjosti potegnje za seboj in uničilo. Gre za ohranitev tega, kar je veakemu slovenškemu kmečkemu domu vse!

gre za ohranitev kmečkega grunta sploh;
gre za slovenški žerik in naše narodne svečine;
gre za obrambo vernosti v kmečki hiši in laven nje.

Kako bi mogla katerakoli slovenska žena in dekleta, pa naj je doma iz katerakoli kraja naše lube slovenske zemlje, reči, da jo te stvari ne zanimalo? Slovensko žensvo je te sijajno dokaralo, da je popolnoma na svojem mestu, kadar je kilejto važni trenutki: od koga so ate moči podpisov na majniški deklaraciji? Okorne reke naših žens v deklet so povedale svojo voljo, ko je to tirkjal čas. Teroke so pokazale, da ni njihov delokrog samo trdo kmečko delo, marveč, da znajo pristti tudi za javno delo, kadar prikipi potreba še vrhuncu. In da znajo to delo vstati v roke in z se drugačno vnemo inognjem, kakor moštvi!

Tudi danščki čas zahteva, da je kmečko žensvo na svojem mestu. Kaj je naloga, ki jo nalaže danščki čas slovenškemu kmečkemu žensvu?

(Dalje prihodnjci.)

Pismo iz Prage

Pred dnevi smo poročali o odhodu 50 kilometrov jugoslovije, med katerimi je 6 Slovencev, na Češkoslovaško, kjer so gojetje bratske države. Naš prijatelj, župan Ivan Šinkovec iz Ambrusa nam piše o tem potovanju sledete:

»Naša pot čez Avstrijo je bila ponoči. Dne 22. maja smo ob pol 3 zjutraj prestopili mejo Češkoslovaške in postali Gornje Gradišče. Takoj smo opoznali češkoslovaško gostoljubnost, zakaj boli so nas pogostili z kavo in pecivom ter nam dali znake in knjige z napisom: 30 let zadružnega kmetijskega dela. Ob 4 smo bili že v Budjevcih, če pol drugo uro pa že v Pragi. Tam so nas sprejeti zastopniki češkoslovaške agrarne stranke

in nas spremili v hotel Beranek. Dopoldne smo se odpocili, popoldne pa smo odšli ogledati si razstavo, ki je bila dopoldne odprta in ki bo trajala do 29. maja.

Najprej smo videli ogromno poslopje, v katerem so razstavljene statistične tabele in dijagrami o kmetijskem napredku, o turističnem delu, našrombenem zdravju, selekciji žita, površini posestev itd. Občudovali smo tako ogromno poslopje, kakor tudi statistično gradivo, zlasti pa napredke češkoslovaškega kmetijstva. Ogledali smo si razstavo raznih poljedelskih strojev. Telj je na razstavi toliko in toliko različnih, da smo mogli spoznati vse ednaknega pluga pa do največje matilnice, ki žito emlati, zvezle in sprejeti silom v bale, odčeti žito in napolni vrečo. Ogledali smo si razne vrste ovac in raznih krajev češke države. Na tej razstavi je zastopana vse češka država in je zato razumljivo, da smo hodili širji in pol ure skozi razstavo.

Tudi razstava konj in govedi je bila za nas nekaj novega, ker smo videli prvovratne voje za začon, težke tudi do 1400 kg. Pretežno je prevladovala simondolska pasma. Pratičev na razstavi sicer ni bila velika, vendar pa pa so bile razstavljene več lepe živali.

Na lovski razstavi nas je najbolj zanimal jugoslovenski oddelek, zastopana pa je bila tudi Romunija. Tudi ta razstava je ogromna, ter se odlikuje po svoji kakovosti in raznovrstnosti.

Zvezler smo se udeležili banketa, na katerem je s češki in naši strani sledila napitnica napitnici. V imenu Slovencev so je zahvalil za gostoljubje Čehov g. Janko Ovecnik. Naglašal je naše presečenje nad vsem, kar smo videli.

Drugega dne pa nas je řešala zoper nova slovenska, namreč proslava 30-letnice ustanovitve prve zadruge. Ta proslava je izvrenela v veliko manifestacijsko prireditve, ki nam je pokazala vec veličino češkega zadržnega dela.

Na Trgu sv. Venceslava je bila postavljena velikanska tribuna. Trg je nekoliko podoben Kongresnemu trgu v Ljubljani le da je daljši in širši, ter bolj stran. Male pod vrhom je spomenik kralja Venceslava na konju, ob straneh pa so štiri svinčniške sohe. Tisoči in tisoči češkoslovaške mladine iz vse države so korakali v narodnih nošnjah mimo spomenika, drugi in običajnih nošnjah pa so prav tako korakali mimo. Spreved je otvoril jezdec z državnim zastavo, za njim pa je šla četa za četo na konjih. Sledila je ogromna množica kolezarjev in kolezarjev, nato zoper narodne noše, vmes pa gobbe, nato pa skupine s pomembnimi napisimi, kakor: »Pozdravljeni mesto Praga!« ali pa »Kjer best brata

ne ljubi, je tuječ gospodar, »Protestiramo proti levu in desni, »V skupnem delu državotvornih strank je zmaga države!, »Za pravico plače delavec zemlje! Posamezne skupine so predstavljajo kmotico delo, kmeteckovo življenje, kmetecko družino. Hanaki so imeli s seboj celo avatbo itd. Na vseh obrazih nazvanih udeležencih pa se je zrcalila samozaveza, ponosenega češkoslovaškega kmata.

Popoldne je bila velika prireditve na prakšnem stadiionu. Tam se je zbralo več sto tisoč ljudi. Nastopile so narodne noše, konjenica, sledili so vaski priizorji iz vsekdajnega življenja in pa narodni plezi. Vse prireditve je zaključila zoper konjenica z nastavami. Zazeli smo si, da bi tudi naša Kmetijska zveza prireditve vasi približno podobno slavje.

Obisak na Češkoslovaškem nas je priprenil, da smo tudi mi na pravem potu in da se moramo z vesem navdušenjem okliciti Kmeteckemu zvezlu in našemu društvu, pa bomo tudi mi prišli do zaželenih uspehov.

Ko smo gledali na tisoče mladih ljudi, polnih samozaveze in odločnosti, vseči si svojega programa, smo spoznali, da je ni čte na svetu, ki bi jih premagala.

Prihodnje dni gremo na podeželje, kjer bomo spoznali kako češkoslovaški kmec živi in dela. Pošljemo svoje pozdrave vesni v domovinit!

Vsem potrebno hujiga

Nati vseči bračci se je spominjajo lepih podhetkov, ki smo jih prisnali v našem letu od leta 1933—1935 pod naslovom »Rdeča nevernost. V njih je pisalec in sedanjí referent preovetnega ministra g. Erjavec Fran, ki ga je tedanjí JNS režim pregnal daleč na Kosovo polje, obravnaval komunizem. V našem letu smo objavili le zgodevino komunizma in pa uresničenje komunizma, kakor se izraža danes v boljševški Rusiji.

Pisatelj je potem te podjetke temeljivo predelal in dopolnil ter jih dodał je obsežni tretji del, to je kritično komunizmu s krščanskega vidika in tako smo dobili pred kratkim obširno delo z naslovom »Komunizem in komunistična Rusija«, ki je nedvomno ena najpotrebitnejših, najzanimivejših in najvažnejših knjig, kar jih je bilo pri nas natisnjeno zadnjih let.

Komunizem je ideja, ki je zavladala na eni šestimi zemeljske oblike (v Rusiji), ki pretresa bolj ali manj že dvajset let ves svet in ki se je neverno zajedla že tudi v nekaterih plasti našega naroda ter

nakar ne utinkovali v tej meri in obliki na izpostavljene predmete; to je luna s svoje žarka. Poznamali so tudi s sestri, ki so jih veseli ob njej. Žito je pogzano hirje, kot ono, ki so ga običajno veseli. Torej bo le takoj resnice okoli skrivnostne moči, ki jo izbereva luna po starik pripovedovanjih.

Steklene debla prihaja. Navedeni steklarji obdržajo prihod steklene debla. In resnice je, da privabljajo bolj uporabljajo stecko. Nedolgo je, da je bil ponekod že davek na okna in je svetloba bila razkošje. Danes pa odpirajo soncu, njeviči toploči v svetlosti vseh sobe. Tovarne si razpravljajo velika okna, kar cel stene so iz stekla, cel zmo celo že o stekleni hitri nekje v Ameriki in ne bo dolgo, pa bomo sredi steklene debla.

Zadnjevno službo v Ameriki tako zvani »The Commerce«, to so osevalci piva. V vsej Ameriki je samo že 20 in večen brez pravega posla, vendar jih država zavabi njihove starodavne tradicije plačuje naprej. Kot, ki je 30 let vrtil za-

Med starčevim pripovedovanjem se je vihar poleg; dekleta so plačno prižgale svetiljke in odšle, močje pa so Petru Munku položili vreč z listjem za vzgljavje na klep pri peči in mu želeli lahko noč.

Ogljarjev Peter pa ni imel še nikoli tako težkih sanj kakor tisto noč. Zdele se mu je, da mrki velikan Holandski Goran s silo odpira sobna okna in mu podaja z svojo neznanstvo dolgo roko močno polno zlata in zlata, ki jih je potresal, da je glašano in ljubko zvezelo; potem zoper je videi malega, prijaznega Stekljenčka, kako je jezdil na velikanski zeleni steklenici po sobi okoli, in je menil, da alii zoper hripavi smeh kakor na Jelovi gori; nato mu je zahrnalo v levo uho:

»V Holandiji je zlato,
lahko dobi vsakdo,
če da malenkost za to,
zlato, zlato!«

Potem je alii zoper na desno uho pesmico o začladniku v zelenem jelovju in nežen glas je šepetal: »Neumni ogljarjev Peter, neumni Peter Munk, ne znaš nobene rime na »rastòc in si vendar na nedeljo rojen točno ob dvanaštih: Rimaj, neumni Peter, rimaj!«

Zdihoval je in stokal v spanju in se trudil, da bi našel rimo, toda ker svoj živil dan ni še nobene naredil, je bil ves njegov trud v sanjah zaman. Ko pa se je o prvi jutranji zarji zdihnil, so se mu zdele njegove sanje vendarle žudne; s prekrizanimi rokami je sedel za mizo in premišljeval, kar mu je glas v sanjah šepetal in mu je še vedno donekel v uščih. »Rimaj, neumni Peter, rimaj,« si je govoril in trkal s prstom ob čelo, toda ni bilo in ni bilo nobene rime. Ko je še vedno tako sedel, žalostno predse gledal in iskal rime

na »rastòc, se šli trije mladci mimo hiše v gozd in eden je prepelal:

»V vasi sosednji
mi cvetke rastò,
za moje sreč
je le ena samó.«

Kot svetel blisk je sprejetelo Petra, naglo se je dvignil in planil iz hiše, ker je menil, da ni prav slušal; skočil je za onimi tremi mladci in zgrabil pevca blaština in trdo za roko. »Stoj, prijatelj,« je zaklical, »kaj ste prej rimali na »rastòc?« Bodite tako dobri in poje, kaj si pel!«

»Kaj pa ti je, dečak?« odvrne Crnolešan. »Vendar lahko pojem, kar hočem; izpusti pri tej priči mojo roko, sicer —.«

»Ne, povedati moraš, kaj si pel!« je krčal Peter kakor brezumen in ga je še trdnje prijet; ko pa sta druga dva to videla, se nista več obotavljala. S trdimi pestmi sta začela obdelovati ubogega Petra in ga premlatila kot ajdo, dokler ga niso bolečine prisilile, da je tretjega izpuštil in se ves oslabljen zgrudil na kolena. »Zdaj imaš, kar si iskal,« so dejali smeje se, »zazopni si, bedak, da ne boš več sredi pota napadal ljudi, kakor smo mi.«

»Oh, saj si bom zapomnil!« je odvrnil Peter združje. »Zdaj imam zadosti, pa vas prosim, bodite tako dobri in mi natanko povejte, kaj je tale pel.«

Zopet so se zasmajali in se norčevali iz njega; tisti pa, ki je pesem pet, mu jo je povedal in smejoč in pojoč so odrinili dalje.

»Torej s amó!« Je dejal ubogi pretepeni Peter in se s težavo dvignil; »s amó na »rastòc, zdaj, Stekljenček, se hočeva zoper pomemli.« Sel je v kočo,

P I S A N O P O L J E

700 človeških žrtev blatne reke

Iz Mehike poročajo, da se je v rudniškem mestu Tlalpuahuju, ki leži kakšnik 100 km severno od mehiške prestolnice, pripetila velika nesreča, ki je zahtevala več sto smrtnih žrtev. Nesreča je iznenadila prebivalce rano zjutraj, ko so po večini še vse spali. Na mesto se je zasui bližnji hrib in mesto deloma pokopal pod peskom, blatom in skalovjem. Po dosedanjih poročilih računajo, da je našlo smrt vsaj 500 ljudi, 200 jih pogrelajo, 1000 pa je težko ranjenih. Po poročilih mestnega župana, ki je rešen, kakor tudi vojaških oblasti, ki vodijo reševalna dela, je ena tretjina mesta zasuva in je vsega 1000 hiš razdejanih od blatnega in peščenega plazu.

Nesreča se je zgodila zaradi tega, ker je dolgotrajno deževje popolnoma razmočilo bližnji hrib, ki se skoraj navpično spenja nad mestom in ga sestavlja večinoma plasti cianitnega peska. Hrib je dobesedno začel lesti na razen. Milijoni ton blata so se začeli pomikati ter počasi pritiskati na rudniške odpadke, ki jih je rudnik zadnja leta odlagal pred izhodi iz rovov, kot se to navadno dogaja, ter jih potiskati proti mestu. Blatni plaz si je s silovito močjo utrl pot skozi nje, deloma jih je zajel v svoje območje ter v par minutah pridrvel do samega mesta, ki ga je bliskovito hitro zasul, da ni bilo mogoče misliti na kakšen beg. Ustavil se je vsled odpora skalnatih bregov, tako da ni dře naprej in zasul pod seboj vsega mesta. Na stotine ljudi je bilo v globokem spanju enostavno zatrujih od blata, kjer so se zadušili, ne da bi bili mogli napraviti en sam gib ali spustiti iz

res smiliš; tak živahen, lep dečko, ki se ti smebla življenje nasproti, naj bi oglje žgal! Medtem ko drugi iz rokava stresajo velike tolarje ali cekine, moreš ti izdati komaj par desetic; to je res borno življenje.«

»Resnica je, prav imate — to je pasje življenje.« »No, zastran mene,« nadaljuje strašni Goran: »marsikateremu pravemu ptiču sem že pomagal iz zadrege in ti ne bi bil prvi. Recl, koliko sto tolarjev rabiš za prvo silo?«

Pri teh besedah je potresel z denarjem v svojem ogromnem žepu in zopet je žvenketalo kakor preteklo noč v sanjah. Petrovo srce pa je boječ in bolestno vzrepetilo pri teh besedah, obšel ga je mráz in vročina, zakaj Holandskemu Goranu se je videlo, da ni mož, ki bi iz usmiljenja daroval komu denar, ne da bi za to kaj zahteval. Spomnil se je skrivnostnih besed starega moža o bogatinah, polotil se ga je ne razumljiv strah in tesnoba in zaklical je: »Zahvaljujem se, gospod! Toda z Vami ne maram imeti nobenega opravka; Vas že poznam! — in je tekel, kolikor so ga noge nesle. Gozdni duh pa je korakal z velikanskimi koraki poleg njega in mrmljal volto in grozeče: »Še kesal se boš, Peter; na tvojem čelu stoji zapisano, v tvojih očeh se bere: ne uideš mil — Ne dirjaj tako naglo, čuj le še pametno besedo, tam je že moja meja.« Ko pa je Peter to slišal in videj nedaleč pred seboj majhen jarek, se je še bolj podvzel, da pride čez mejo. Zato je moral Goran učudnjene hitreje teći in so je gnal naposled za njimi med kletvami in grožnjami. Mladi mož se je z obupnim skokom pognal čez jarek, zakaj videl je, kako je gozdni duh zavihel svoj drog in ga zalučil nanj, drog pa se je v zraku raztrešil kakor ob nevidnem zidu in dolg kos je padel poleg Petra na tla.

sebe le en sam vzhlik. Blatna reka je bila podobna gosti masi, ki je kot lava lezla naprej in je bila vsaka rešitev nemogoča, če je koga zajela. Ko so se ljudje prebudili, so iz onih delov, kamor blato še ni prišlo, začeli divje bežati v hribe, drugi so zbežali v višja nadstropja hiš, zopet drugi so iskali rešitve v cerkvenem stolpu cerkve El Monte, kjer so jih reševalci pozneje našli in rešili.

Blatna reka je zailila tudi del vojaške posadke. Poveljnik je takoj proglašil obsegno stanje. Vojaštvo in zasebniki so organizirali reševalno delo, toda reševanje je zahtevalo nadčloveške napore in navzlic največjim žrtvam se potegnili dosedaj iz blata samo 52 mrljev. Vojaška oblast je takoj zapovedala, da je treba prešteeti preostale žive prebivalce, da bi bilo mogoče dognati, koliko jih je našlo smrt. Tudi tega bilo mogoče izpeljati, ker je večinoma vse v divjem strahu zbežalo in se še ne upajo nazaj iz svojih zatočišč, da se ne bi sprožila še kakšna druga blatna reka v gorovju, kajti dekli nalivi trajajo z nezmanjšano silo dalje. Vojaška oblast je zaenkrat mogla ugotoviti le toliko, da pogrešajo okroglo 700 ljudi in da je okrog 1000 težko ranjenih, od katerih jih je že mnogo umrlo, ko so jih odvajali v sosedne vasi in trge. Velik del mesta je še sedaj popolnoma zalit od blatne reke, kar reševalna dela popolnoma onemogočuje.

Rudniško podjetje Dos Estrellas je v francoskih rokah. Sedaj, ko je prepozno, se od vseh strani dvigajo ugovori proti tem podjetnikom, ki so pesek iz rudnika odlagali na tako nevarnem prostoru in niso poskrbeli, da bi bilo mesto zavarovano proti mogočim nesrečam. Nesreča je vsled zemeljskih prilik prišla tako nenašoma

Gledo na ta dejstva moramo biti naravnost hvaležni pisatelju Erjavcu, da nam je s svojo največjo knjigo »Komunizem in komunistična Rusija« napisal delo, ki smo ga že dolgo tako zelo pogredili in ki bi ga moral pazno prebrati prav vsak slovenski človek od mladega študenta preko kmetskega gospodarja do delavškega trpina, ki se v pogostu obupnih stiskih današnje dobe češči ozirajo po komunizmu kot nekakem odrešeniku iz današnjih nedlog.

Da tudi naša kmečko ljestvoto, fantje in možje, bi moralo pazno prebrati te velezanivimo knjigo, iz katere bi šele prav spoznalo vso miselnost komunizma in vse modne posledice njegovega uresničenja v ubogi Rusiji. Ni namreč res, da bi se tiko to vprašanje te delavščin, temveč nam ravno ruski vrgled dokazuje, da je najatraktivnejša friza komunizma ravno — kmet. In kar bi nam moralo dati še največ misli: v Rusiji je nekaj tisoč komunističnih mestnih delavcev zasunil, razstrelilo in popolnoma upopastilo milijone in milijone kmetov, ker niso imeli niti pojma, kaj jim pod komunistično vlado preti.

Prav posebno pa opozarjam na to knjige še naše fante, ki naj jo pridno in pazno bero posamež in obravnavajo na svojih fantovskih cestankih, saj jim nudi neizčrpen vir globokih načelnih pogledov in točnih odgovorov na najbolj pereča vprašanja današnjega življenja. To knjige bi morale imeti prav vsaka naša organizacija, a ne zapri v omari.

Odrasel Hevek vdiha v 24 urah kakšnih 740 granov ali 516 in pol l kisika ter izdiha kakšnih 500 ali 455 in pol l ogljikove kisline.

Doješček izkoristi materino mleko neprimerno bolje nego kravje mleko. Od katorj, ki jih dobavlja žensko mleko, izkoristi 91,6 odstotkov in samo tri odstotki te hrane gredo v izloček; pri kravjem mleku pa se izloči 6 do 7 odstotkov.

vzel klobuk in dolgo palico, se poslovil od prebivalcev koče in stopil na pot, ki ga je vodila nazaj na Jelovo goro. Sel je počasi in zamisljen svojo pot, saj si je moral izmisliti verz; ko je bil slednjič že v območju Jelove gore in so jekle više in gostejše rasle, je našel že tudi primerni verz in je od veselja poskočil. Tu stopi orjaški mož v aplavarški obleki in z drogom, ki je bil dolg kot jambor, v roki, izmed jek. Petru Munku so se zašibila kolena, ko je ugledal velikana, ki je počasi korakal po njem, zakaj pomisil je, da ne more biti to nihče drugi kakor Holandski Goran. Se vedno je molčala strašna postava in Peter je včasih plaho poškilil nanj. Bil je za glavo večji kakor najdaljši mož, ki ga je Peter kdaj videl, njegov obraz ni bil več mlad, pa tudi star ne, vendar poln grub in bradz; nosil je platnen suknjič in velikanski škornji, ki jih je imel obule čez irhaste hlače, so bili Petru dobro znani iz pravljice.

»Peter Munk, kaj počneš na Jelovi gori?« vpraša slednjič kralj gozda z globoko donečim glasom.

»Dobro jutro, rojak,« odgovori Peter, ki se je hotel pokazati neustrašenega, pa je silno trepetal. »Na poti sem čez Jelovo goro domov.«

»Peter Munk,« odvrne oni in ga pri tem ostro in strašno pogleda, »ivoja pot ne gre skozi ta log.«

»No, prav tako natanko res ne,« je dejal ta; »toda danes je toplota, pa sem si mislil, da bo tukaj hladnejše.«

»Ne laži, ti ogljarjev Peter!« zagrmi holandski Goran, »sicer te s tem drogom pobijem; ali misliš, da te nisem videl, kako si prosjačil pri pritlikavcu?« je dostavil mirno. »Pojdi, pojdi, to je bilo neumno od tebe, dobro je le, da nisi znal izreka; pritlikavec je stiskač in ne dà mnogo, in komur dà, nima doči od svojega življenja. — Peter, ti si tepec in se mi

nimvi poklic, pripoveduje iz svojega življenja točno. Ocenjevalci piva so imeli naloge, da so obiskovali pivovarne po vsej državi, ocenjevali piva in ponarejevalca piva ovadili oblasti. Niso ocenjevali samo okusa, marveč tudi maščobo v piva in to na celo originalen način. Nosili so usnjate hlače, ob preizkušnji so vili nekaj piva na klop in se nanje vsečli; če je bilo pivo pristno, so se morale hlače držati klopi. Z moder-nimi pivovarnami so te preizkušnje zastrale in njihovi vršiči žive življeno penzionistov.

Dviga raca povzročila je nesrečo. Iz Kanade po-ročajo, da se je pilot Smallu pripeljal neavadna nezgoda. Medtem ko se je s svojim letalom nahajjal kakih 1000 m visoko nad morjem, je napadla letalo divja raca. S toliko silo se je zagnala skozi steklene okence v pilotovo kabino, da je izgubil vodstvo nad letalom in je vozilo trečilo v morje. K sreči se je v bližini nahajjal motorčol, ki je takoj rešil pilotata in njegovega tovariša, divja raca pa se je nepoškodovana dvignila v zrak.

nad mesto, da se ljudje ne bi bili mogli rešiti, četudi bi se bila zgodila pri belem dnevu. Pred mestom bi morala družba zgraditi obrambne zidove ali svoje rudniške odpadke odlagati na drugem mestu, kjer ni človeških naselbin.

Sedaj prebivalstva, ki je še ostalo pri življenju, ni več mogoče pomiriti. Vsi hočejo enostavno proč in vsak pobira svoje imetje ter beži.

Dve tri o svetovni razstavi

Te dni je francoski državni predsednik otvoril svetovno razstavo v Parizu. Vlada in mesto Pariz sta začelo potrošila nad 300 milijonov frankov, zato pa je tudi razkošno in tehnično prvovrstno urejena. Razstavišče je dolgo 3 in pol kilometre, široko 1700 m. Površina zavzema nad 100 ha. Ima 31 vrata, od teh 10 glavnih. Na razstavo vozi posebna podzemna železnica, pribrajene so posebne avtobusne proge, poleg tega vozijo po reki Seini parniki in motorni čolni, za katere je na razstavi na razpolago 10 pristanišč. Razen francoskih paviljonov bo še 50 paviljonov tujih držav in okrog 200 industrijskih paviljonov. Razstava bo odprtta od maja do oktobra in bo v tem času hkrati 600 raznih mednarodnih kongresov ter nad 200 umetniških in okrog 50 športnih prireditev. Kdo bo zmogel potrebitno vstopiti, bo užitka nedvomno vesel.

Slabim dijakom v tolažbo

Slavni možje so bil često zanikerni učenci. Veliki zvezdoslovec Newton je bil kot dijak med najslabšimi. Svojim učiteljem je delal velike preglavice vsled svoje »zabitosti«. Učenjaki Darwin, Pasteur, Stephenson, Helmholtz, ki veljajo kot velike zvezde v svojih znanstvenih področjih, so bili v šoli veliki revčki in se menjata nobenemu ni sanjalo o bodoči slavi. Znani Edison je moral celo zapustiti ljudsko šolo, ker ni mogel dohittevati tovarishev na šolskih klopih. — Ob vsem tem pa bi bilo seve nevarno trditi, da se duševna zaostalost vedno odkrije kot velik talent.

RADIO

Vsek dan: 12 Plošča, 12.45 Vreme, poročila, 15 Cas, spored, obvestila, 13.15 Plošča, 14 Vreme, borta, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila.

Cetrtok, 3. junija: 19.30 Nac. ura, 19.50 Zavrsni kotiček, 20 Koracične, 20.10 Slovensčina za Slovence, 20.30 Pevski zbor »Sava« in Radijski teater, 22.15 Plošča. — Petek, 4. junija: 11 Selška ura, 19.30 Nac. ura, 19.50 Zaninoviči, 20 Plošča, 20.10 Ali več zakaj ti počejti modi, 20.30 Večer narodnih pesnic, 22.30 Angleške plošče. — Štuba, 5. junija: 10 Prenos otvoritve ljubljanskega velesejma, 18 Radijski orkester, 18.40 Biološka zaninoviči, 19.30 Nac. ura, 19.50 Pregled sporeda, 20 O zunanji politiki, 20.30 Pratika za nasred rotov, 22.15 Radijski orkester. — Nedelja, 6. junija: 8 Plošča, 8.15 Prenos cerkvene glasbe, 8.45 Verski govor, 9 Cas, poročila, spored, 11.15 Koncert radijskega orkestra, 10.30 Švicarska godba, 11.30 Otočka ura, 17 Kmet. ura: Zatiranje šitne bolezni, 17.30 Koncert mladiškega in otroškega zborov, 19.30 Nac. ura, 19.50 Slovenska ura, 20.30 Koncert Radijskega orkestra, 22.15 Prenos latinske glasbe z velesejma. — Pondeljek, 7. junija: 19.30 Nac. ura, 19.50 Zaninoviči, 20 Slovenska ura, 20.30 Prenos iz Zagreba, 22.15 Karodne in umetne posmi. — Torek, 8. junija: 19.30 Nac. ura, 19.50 10 minut zabave, 20 Plošča, 20.30 Psihosanaliza v luži sodobne slovenske filozofije, 20.30 Vojotični koncert, 21.15 Plošča, 21.30 Radijski orkester, 22.15 Radijski orkester. — Sreda, 9. junija: 19.30 Nac. ura, 19.50 Uvod v opero, 20 Prenos opere iz Ljublj. gledališča.

IZLETNIK

Goizerice sem izvekel
in skrbnik si nadel.
•Na izlet grem, sem si rekel
pot sem brž pod noge vzel.

Družbo sem dobil na vlaku,
znance že iz davnih let,
zdaj sedel sem pri možaku
zdaj med skupino dekle.

Trgal sem cvetlice lepe
in sem vriskal celo pot,
pot imam za tri otepe
in ovencem se povsed.

Kdo pa hodil bi po poti,
bolje je čez senežet,
tam gostilna je nasproti,
pa čez nivoj stečem spet.

Juh, v gostilni godba avira,
glej ga no, harmonikasti!
Le potegni brez obzira
in pokazi, če kai znaš!

Vina, kelnarica didna,
truden, fejen sem zareci!
Brez zamere, gospodiča,
vaa pa prosti bom za pleš.

In tako smo se vrtili
tam v gostilni do noči,
ves čas pili smo in peli,
pa vrskale spet odsli.

In tako smo v eni urici
k »Dobri kapljici« prisli,
takmaji sedli smo za duri,
spet poštano pili vei.

Proti polnoči pa menda,
le domov sem prikreval,
v pondeljek sem pa sladko
več dan s svojim mačkom spa!

To je bil izlet, vam pravim,
takega pa še nikdar,
drugič vas povabim sabo
uzivali ta narave čari!

Krišček.

Svoboda mora biti za vse

Ko so leta 1848. odete kapucini v Parizu ustanovili svoj samostan, so jih nekaj časa veromazni zelo zasmehovali. Nekega dne je nekaj socialist kapucina napadel na ulici s sledenimi besedami: »Kako si upate v tej vali halji hoditi po cesti?« Kapucin napadača mirno vpraša: »Kdo pa ste vi?« — »Jaz sem urednik lista »Proletarec«, ki se bori za človeške pravice in zahteva bratstvo, enakost in svobodo,« odgovori napadač. »Gospod moj,« odvrne mirno kapucin, »to ravno zahtevam tudi jaz. Zato v imenu človeške pravice pričakujem, da me pustite pri miru in da se oblačim kakor sam hočem in da si po svoji svobodi volji izberem način življenja.«

V tisti dobi so bili komunisti nekoliko bolj dostojni ljudje kot danes, zakaj gospod urednik je podal siromašnemu kapucinu roko in je rekel: »Oprostite mojim besedam. Vi imate prav. Svoboda mora biti za vse!«

Dva milijona litrov alkohola je vžgala strela

Pred kratkim je strela povzročila veliko eksplozijo v neki tovarni v poljskem mestu Poznanj. Kljub temu, da je bil na poslopju visok strelovod, je vendar strela ubraja drugo pot in udarila v prostore, kjer so imeli spravljenje velike količine alkohola,

do 2 milijona litrov. V trigu se je raztegnila silovita eksplozija, alkohol je brizgnil na vse strani in se ulgal. Zajet je tudi bližnjo papirnico in tiskarno ter še nekaj sosednjih hiš. Nekaj deset ljudi, ki so tedaj bili v tovarni in v sosednjih prostorih, se je ravno v zadnjem trenutku moglo še rešiti. Tudi gasilci in reševalci so morali pustiti besnečemu ognu skoro vse, kar je zajet. Le deloma se jim je posredalo požar onemiliti. Tako so med drugim rešili tudi bližnjo cerkev, ki je bila že v veliki nevernosti. Ogenj so pogasili šele drugi dan popoldne po približno dvanaesturnem nadčloveškem naporu. Skeden, ki jo je povzročila ta eksplozija, sedaj cevičjo na 6 milijonov poljskih zlatov. Clevških žrtev ni bilo.

DOPISI

Moravč. V nedeljo, dne 18. junija proslavimo godi našega narodnega voditelja dr. Korošca v zvez z majnico deklaracijo. Vabilo vse sosedne občine, da se te proslave udeleže v obližnem Številu, da pokazemo tudi v moravškem kotu neonlymo zvezstvo našemu narodnemu voditelju in izvršitelju majnici deklaracije dr. A. Koroščen in hvaljenosti dr. J. Ev. Kreku, ki je deklaracijo razmisli. — Govorniki pridejo iz Ljubljane in Kamnika. Sodelovala bo godba in združenje pevki zborov moravške dekanije. Vabilene so narodne noše in kolezarji. Udeleženec se lahko še pri maši ob 10, po končani službi božji se prične na širnem moravškem trgu prseliva. Za zaključek bo sloves obhod po Moravčah in potem narodna himna: »Hej Slovenci na kar se razidemo. — Hihni posestniki se vabilo, da razbesijo narodna in državna zastave. — Na veselo svetido v Moravčah.

Zaplat pri Catežu na Delenskem. V naši romarski cerkvi bo to nedeljo, 6. junija, ob 10 božja storža s pridigo in petjem. Pet bo krepak moški zbor članec orglarjev žole iz Ljubljane razen starejše in novejše pesni med mašo, po še po maši katere za namešček. — Petje tega zabora je letos med žarmicami v ljubljanski stolni cerkvi nekaj kraljev vzbujalo precej pozornosti in navzočnimi napravljalo veliko duhovnega veselja. — Zato prijetljivi Matero božje in naših delenskih Bresij, ljubljenski lepega pejza — iskreno vabilen!

Sv. Katerina. Minulo zimo smo prav dobro izkoristili za organizacijsko delo v našem kraju. Bilo je več odjerskih predavanj. Predavanja so žela splošno zanimanje in odobrevanje. Ustanovili smo sadjarstvo in vrtnarsko podružnico za faro Sv. Katerina. Občni zbor je bil 18. aprila. Na občinem zboru smo izvolili delaven odbor. Občnega zborna se je udeležil predavatelj Andrej Škuš, kateri nam je pojasnil posen SVD in dal par nasvetov za bodanje delo. Odločili smo se za sadno razstavo, če bo primerna sadna lefina. Ta razstava nam bo pokazala sorte, ki so za naše razmere najbolj prikladne in jih bomo v bodoče sadili. — Naše lepe sedanje lege so jemstvo za uspeh, ki ga bo rodila naša podružnica, če bo imela res delovne člane. Vsi, ki niste se člani naše podružnice, pridejte na našo sredo, da bomo s skupno močjo delali za prekrit sadjarstva in kmetijstva sploh.

Slovenski dom

JE NAS CENENI POPOLDNEVNIK, KI GA SVOJIM ČITATELJEM TOPLO PRIPOROČAMO. IZBAJA VSAK DELAVNIK OB 12 IN STANE MESECNO SAMO 12 DINARJEV. ZA ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLOVENCA« JE »SLOVENSKI DOM« POPOLNO NADOMEŠTILNO. PISITE NA DOPISNICE UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUBLJANO, NAJ VAM POSLJE NEKAJ STEVILKE LISTA NA OGLED.

Kmet zavpije jezdcev:

»Gospod, ali ne znate brati? Ta pot je le za pešce!«

»Saj je prav! Saj kosej peš hodile.«

XIII. LJUBLJANSKI VELESEJEM

40. razstava prireditve
5.—14. junija 1937

Zeleniška izkaznica za polovično vozilno se dobi pri blagajnah železniških postaj za dan 2. Velesejemski legitimacije se izdajojo pri blagajnah na velesejemu. — Sejniške obseg 40.000 m². — Preko 600 razstavljalcev iz 14. držav. — Posebne razstave: Lovska, gospodinjska, pohištvena, avtomobilска, male živilci.

**Medna revija z varietetom. — Veliko
zabavitev. — Koristno — prijetje.**

Moj fant je spet obsedel! —
»Kaj tisto! Moja bći je že 30 let stara in
vsako leto obsedel!«

Hraniilne vloge

ranil decarski zavodov vloge, deince in vrednostne
papirje nakup in prodajo

izposilje najbolje proti zavolini takoj koncesijezirana
trdka Al. Plantnšek, Ljubljane

Beethovnova ul. 14/1. Telefon 35-10.

Zelo obilen mož z glavo kot golida in suhihato
človeku sta se precej des poloč majala proti domu.
Debeli je imel na glavi klobuk, ki mu je bil vsaj
pet številki premajhen, glava subega pa je skoraj
izginjala v velikanskom pokrivalu.«

Debeli se je poslavil pred malega: »Ali bi ga
premikastil onega, ki je najine klobuke zamenjal!«

Pozor, kmetovalci!

Veliko je truda in trpljenja z Vatrom Štencem. Zato je najbolj potrebno v
danšnjem goedenarstvu, da se ne
barvite novovrstnik IRUS milia, s katerim
se čisti mokrič in zlata, me-
nijoč vseh vrst zdravja v polnem
fimo moko in grš. Tako si priprav-
ljeno trpijošje, kito, čas in denar. —
IRUS milia brem razstavljajo na ljub-
ljanskem velesejemu, kateri se vidi
od 8. do 14. junija. Milia bo praktično
v pogoni ter se bodo mela rama
zitna zina v mora, da se bo vsak
lakšo prečrial, karšno sortira in
nudi IRUS milia. — Za pogon milia
sudostuje mala mož, ki Vam služi za
pogon dragih gospodarskih strojev.

Se prizorota.

Terniček Štefan, Ljubljana
Aleksandrovca c. 4. — Pošt. odred 24.

Moagi ne vedo, da so prinesli krompir v Evro-
po ne iz potrebe, marveč zategadelj, ker so ga
smatrali za okrasno rastlino. Temu primerno so ga
gojili prve čase edino v kocah; da je turški Mel-
zalem Zaro aga po točni ugotovitvi turških zdrav-
nikov star »samo« 120, nikakor pa ne 160 let.

Bančni kom. zavod, Maribor Vam svetci vloga ranil
decarski zavodov našegosvetja. Za odgovor Din 7— sušak

V vsako hišo Domoljuba!

Delavskega razreda ne bo dvignil ne komunizem,
ne socializem, ne krščanski socializem. Dvignil ga
bo le živ, celoten katoliški socialisti nauk.

Vrednostne papirje

kupuje
Slovenska banka v Ljubljani, Krekov trg 10
Telefon 37-52

Domoljube stane 38 Din za celo leto, za inozemstvo 60 Din. — Dopise in spise sprejema predstavitev »Domoljuba«, narodnino, in-
ske in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglaši se zaračunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 29-28,
29-93, 29-94, 29-95, 29-96. — Izdajatelj: Dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Košiček. — Za jugoslovansko tiskarno: Karel Češ

Vsek mesec od 3. do 10. **teden
ostankov**

Svile, delenov, modno-volnenih, kamgarne, štofov,
belega blaga, brisač, za rjuhe, oksfordov itd.

Zelo ugodne zadržane cene!

Crobath - Kranj

Mali oglasnik

Vaska drobna vrstica ali nje prostor velja za
enkraft Din 5. Narodni »Domoljub« plačuje
samou polovico, skoč kupujejo kmetijske po-
trebštine ali prodajo svoje pridelke in
izdelki poslov oziroma obrtnik pomočnikov
ali valjencev in narobe.

Prijetjibina za male oglaši se plačuje naprej.

Majhne posestve

se proda. Petač Kata-
rina, Zg. Pirnike 21,
Medvode.

Popolno pohištvo

(oprema, sob) ter po-
samezna okna, vrata,
šipe, lončena peč, vse
dobro ohranljeno, se ce-
no proda. Hotel »Slon«,
Ljubljana.

Vaz zapravljivih

na pereših, dobro
ohranjen naprodaj v
Rudniku, Stev. 23.

Gepell v dobrem sta-
nju prodam. —
Britof 15 pri Kranju.

Stavbo parcele

v Ihanu ob banovinski
cesti, zrazen farne cer-
kve, primeren prostor

za vsako obrt proda
Ivan Starin, Ihan.

Mlin in žaga

s pose-
stvom, v
lepem prometnem kra-
ju, se proda. Naslov v
upravi pod M. 8603.

Staro konje

za zakoj
kujejo
farmo srebrnih lisic v
Škofiji Luki.

Rmetički mlin

v dobrem
stanju, ki
melje na kamenih, iščem
v najem ali na račun.
Natek Ivan, ml., p. Sv.
Jurij v Taboru.

Prodam

3 šivalne stroje
je Singer, no-
vo kolo, več orodja za
mehanikarje in 2 voza
dobrega sena. — Beri-
čeve 48.

Moagi cencije

in boljše
si nabavite vse vrste
oblek in perila pri
Prešker, Sv. Petra c. 14

Vnovčajem

ranilne vloge vseh decarskih zavodov
proti takojšnji gotovini zelo ugodno

Kmetje!
**Ali trpite na tej
bolezni
nog?**

Ljubljana
Komenskega ul. 4
Telefon 88. 3623

Dr. Fran Bergant
Ml-junior, licenc. mdr.
Ordinacija: II.-I.

Prst je vredno rdeča koža in občutljivost med prsti. Koža med prsti je vlažna,
razpotana ali hukinasta z neugodno steb-
čico, ali pa je bila odobebljena in neprile-
nega vonja. Prermotite noge takoj zvezčen.
Če naidešte le enega od teh znakov, uvere-
nite takoj potrebno. Vodi dodajte Saltrat
Rodell. Soli izločujejo kislak ter dajo vodo
vitez neposneti mleka. Ko pomocičete noge
v to mlečno kopelj Saltrat, prodro huk
v zunanjice in naglo uniči parazite pojavnega
lisaja, ki so povzročitelji te nevarne bolezni.
Čudovite Saltrat kopeli umirijo utrueno
noge in pa noge, ki pečejo. Z uporabo Sal-
trat kopeli se onemogoči vsa trda mesta in
župlji, ki jih labko takoj odstranijo s koreninam:
vred. Saltrat Rodell se prodaja z
jamstvom uspeha v vseh lekarnah, droge-
rijah in parfumerijah.

Kmetje!

Vaša stanovska organizacija je
Kmečka zveza

HERAKLIT

je najboljše gradivo za bleve
in svinjake. Zahtevajte po-
jasnila in cene, tudi za drug

stavbeni material

MATERIAL, LJUBLJANA

Telefon 27-16 Tyrševa cesta 36